

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

30 Ιουνίου 2020

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 128

(Το παρόν ΦΕΚ επανεκτυπώθηκε λόγω λάθους)

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4701

Πλαίσιο χορήγησης μικροχρηματοδοτήσεων, ρυθμίσεις χρηματοπιστωτικού τομέα και άλλες διατάξεις.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΜΕΡΟΣ Α΄

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
ΣΚΟΠΟΣ, ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ, ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ**

Άρθρο 1 Σκοπός και αντικείμενο

1. Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η θέσπιση κανόνων για την ανάληψη, άσκηση και εποπτεία της δραστηριότητας χορήγησης μικροχρηματοδοτήσεων.

2. Ο παρών νόμος θεσπίζει, επίσης, κανόνες που αφορούν:

α) τη διαφάνεια των όρων και τις απαιτήσεις ενημέρωσης σχετικά με τις δραστηριότητες χορήγησης μικροχρηματοδοτήσεων και

β) τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των δικαιούχων και των ιδρυμάτων μικροχρηματοδοτήσεων.

Άρθρο 2 Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος, ισχύουν οι εξής ορισμοί:

α) «μικροχρηματοδότηση» ή «μικροπίστωση» (microfinance): πίστωση χρηματικού ποσού ανώτατου ύψους εικοσιπέντε χιλιάδων (25.000) ευρώ, η οποία χορηγείται αποκλειστικά σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος,

β) «ίδρυμα μικροχρηματοδοτήσεων»: νομικό πρόσωπο με έδρα την Ελλάδα, που λαμβάνει άδεια σύμφωνα με τα άρθρα 4 επ., προκειμένου να χορηγεί μικροχρηματοδοτήσεις στην Ελλάδα,

γ) «πολύ μικρή οντότητα»: νομικό πρόσωπο, το οποίο, κατά τη στιγμή της σύναψης της σύμβασης μικροχρηματοδότησης, εμπίπτει στην έννοια της παρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 4308/2014 (Α΄ 251),

δ) «δικαιούχος»: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο του άρθρου 15, που είναι ο τελικός αποδέκτης της μικροχρηματοδότησης,

ε) «ευάλωτες κοινωνικά ομάδες»: οι ευάλωτες και ειδικές ομάδες του πληθυσμού, όπως αυτές ορίζονται στην παρ. 8 του άρθρου 2 του ν. 4430/2016 (Α΄ 205),

στ) «Κώδικας»: ο Ευρωπαϊκός κώδικας καλής πρακτικής για τη χορήγηση μικροπιστώσεων (European Code of Good Conduct for microcredit provision), ο οποίος περιλαμβάνει το σύνολο των εγκεκριμένων προτύπων,

όπως δημοσιεύθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2011, για την προώθηση των βέλτιστων πρακτικών στον τομέα των μικροχρηματοδοτήσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση σχετικά με τη λειτουργία των ιδρυμάτων μικροχρηματοδοτήσεων, την εταιρική διακυβέρνηση και τη χρηστή διαχείριση στον τομέα της μικροχρηματοδότησης.

ζ) «Επιτόκιο μικροχρηματοδότησης»: το επιτόκιο, εκφραζόμενο ως σταθερό ή μεταβλητό ποσοστό, το οποίο εφαρμόζεται σε ετήσια βάση στο ποσό της πίστωσης που αναλαμβάνεται.

Άρθρο 3 **Πεδίο εφαρμογής**

1. Ο παρών νόμος εφαρμόζεται στα ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων με έδρα στην Ελλάδα που αδειοδοτούνται σύμφωνα με τα άρθρα 4 επ., καθώς και τα υποκαταστήματά τους που λειτουργούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

2. Ο παρών νόμος δεν εφαρμόζεται σε:

α) πιστωτικά ιδρύματα, όπως ορίζονται στο σημείο 1 της παρ. 1 του άρθρου 4 του Κανονισμού (ΕΕ) υπ' αριθ. 575/2013 (ΕΕ L 176), συμπεριλαμβανομένων των υποκαταστημάτων τους, όπως ορίζονται στο σημείο 17 της παρ. 1 του άρθρου 4 του Κανονισμού αυτού, είτε τα υποκαταστήματα έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα είτε έχουν την έδρα τους εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης είτε σε τρίτη χώρα,

β) εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης του ν. 1665/1986 (Α' 194), εταιρείες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων του ν. 1905/1990 (Α' 147) και εταιρείες παροχής πιστώσεων του άρθρου 153 του ν. 4261/2014 (Α' 107).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' **ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ –** **ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ – ΕΠΟΠΤΕΙΑ**

Άρθρο 4 **Αρμόδια αρχή**

1. Η Τράπεζα της Ελλάδος ορίζεται ως αρμόδια αρχή, επιφορτισμένη με την αδειοδότηση και την εποπτεία των ιδρυμάτων μικροχρηματοδοτήσεων. Ασκεί επίσης τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στα άρθρα 5 έως 10, στην παρ. 1 του άρθρου 14, όσον αφορά στο ανώτατο ποσό χρηματοδότησης που μπορούν να χορηγούν τα ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων ανά δικαιούχο και στο άρθρο 18 και διαχειρίζεται τις καταγγελίες που είναι σχετικές με την άσκηση των αρμοδιοτήτων της.

2. Για την εφαρμογή του παρόντος οι αποφάσεις της Τράπεζας της Ελλάδος λαμβάνονται και οι αρμοδιότητές της ασκούνται με πράξη της Εκτελεστικής Επιτροπής ή εξουσιοδοτημένου οργάνου σύμφωνα με το άρθρο 55Α του Καταστατικού της.

3. Ο έλεγχος που ασκεί η Τράπεζα της Ελλάδος είναι αναλογικός, επαρκής και προσαρμοσμένος στον σκοπό και στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ιδρυμάτων μικροχρηματοδοτήσεων.

4. Με απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος μπορεί να καθορίζονται ειδικότερα ζητήματα που αφορούν στη διαδικασία αδειοδότησης, την άσκηση εποπτείας και ελέγχου στα ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων, τη συχνότητα και το περιεχόμενο των αναφορών που υποβάλλουν τα αδειοδοτούμενα ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων προς αυτήν, τα συνυποβαλλόμενα προς τούτο αναγκαία δικαιολογητικά και στοιχεία, καθώς και ειδικότεροι κανόνες για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης των ιδρυμάτων μικροχρηματοδοτήσεων με τις διατάξεις του παρόντος.

5. Οι αποφάσεις της Τράπεζας της Ελλάδος που εκδίδονται κατ'εφαρμογή του παρόντος υπόκεινται σε αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Άρθρο 5 **Άδεια λειτουργίας**

1. Τα ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων ιδρύονται και λειτουργούν με τη μορφή κεφαλαιουχικής ή αστικής εταιρείας αποκλειστικού σκοπού, έπειτα από άδεια λειτουργίας η οποία χορηγείται από την Τράπεζα της Ελλάδος. Μετά από τη λήψη της άδειας, η εταιρεία καταχωρίζεται στην υπηρεσία Γενικού Εμπορικού Μητρώου της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

2. Όμοια άδεια λειτουργίας απαιτείται και για τη μετατροπή υφιστάμενης εταιρείας σε εταιρεία αποκλειστικού σκοπού παροχής μικροχρηματοδοτήσεων, καθώς και για την εγκατάσταση και λειτουργία στην Ελλάδα αλλοδαπών εταιρειών με τον ίδιο σκοπό.

Άρθρο 6 **Χορήγηση και διατήρηση της άδειας** **λειτουργίας**

1. Οντότητες, οι οποίες σκοπεύουν να χορηγούν μικροχρηματοδοτήσεις, υποχρεούνται να λάβουν άδεια λειτουργίας ως ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων πριν αρχίσουν τη χορήγηση μικροχρηματοδοτήσεων. Η άδεια λειτουργίας χορηγείται μόνο σε νομικά πρόσωπα της παρ. 1 του άρθρου 5 που είναι εγκατεστημένα εντός της Ελληνικής Επικρατείας.

2. Η Τράπεζα της Ελλάδος χορηγεί άδεια λειτουργίας εφόσον διαπιστώσει ότι:

α) το ίδρυμα μικροχρηματοδοτήσεων μπορεί να συμμορφωθεί πλήρως με τις διατάξεις του παρόντος,

β) οι πληροφορίες και τα δικαιολογητικά που συνοδεύουν την αίτηση πληρούν όλες τις απαιτήσεις του άρθρου 8 και

γ) καταλήγει σε θετική αξιολόγηση.

3. Μέσα σε τρεις (3) μήνες από την παραλαβή όλων των στοιχείων που απαιτούνται για τη λήψη απόφασης η Τράπεζα της Ελλάδος ενημερώνει τον αιτούντα αν η αίτησή του έγινε δεκτή ή απορρίφθηκε. Η Τράπεζα της Ελλάδος απορρίπτει αιτιολογημένα την αίτηση, αν ο αιτών δεν πληροί τα κριτήρια του παρόντος.

4. Η Τράπεζα της Ελλάδος ενημερώνει τον αιτούντα δέκα (10) το αργότερο μέρες πριν από τη λήξη της προθεσμίας των τριών (3) μηνών για τις ελλείψεις του φακέλου της αίτησής του.

5. Η απόφαση με την οποία χορηγείται άδεια λειτουργίας εκδίδεται εντός τεσσάρων (4) το αργότερο μηνών από την υποβολή του πλήρους φακέλου στην Τράπεζα της Ελλάδος, αναρτάται στον επίσημο διαδικτυακό τόπο της Τράπεζας της Ελλάδος και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

6. Αν επέλθει οποιαδήποτε μεταβολή, η οποία επηρεάζει την ακρίβεια των πληροφοριών και των δικαιολογητικών που προβλέπονται στο άρθρο 8, το ίδρυμα μικροχρηματοδοτήσεων ενημερώνει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση την Τράπεζα της Ελλάδος.

7. Με απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος μπορεί να καθορίζονται ειδικότερα ζητήματα σχετικά με τη διαδικασία χορήγησης άδειας λειτουργίας.

Άρθρο 7 **Αρχικό κεφάλαιο**

1. Για τη χορήγηση άδειας λειτουργίας απαιτείται η κάλυψη αρχικού κεφαλαίου ίσου τουλάχιστον με το ποσό των διακοσίων πενήντα χιλιάδων (250.000) ευρώ.

2. Το αρχικό κεφάλαιο καλύπτεται εξ ολοκλήρου με μετρητά κατά τη στιγμή της σύστασης και κατατίθεται σε λογαριασμό πιστωτικού ιδρύματος, όπως αυτό ορίζεται στο στοιχείο 1 της παρ. 1 του άρθρου 4 του Κανονισμού (ΕΕ) υπ' αριθ. 575/2013 (L 176), που έχει νόμιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα.

3. Το ίδρυμα μικροχρηματοδοτήσεων υποχρεούται να διατηρεί ίδια κεφάλαια τουλάχιστον ίσα με το αρχικό κεφάλαιο.

Άρθρο 8 **Περιεχόμενο αίτησης για την απόκτηση άδειας λειτουργίας**

1. Για την απόκτηση της άδειας λειτουργίας υποβάλλεται αίτηση στην Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία συνοδεύεται από τα εξής δικαιολογητικά:

α) σχέδιο καταστατικού της εταιρείας ή, αν η εταιρεία ήδη λειτουργεί και προτίθεται να τροποποιήσει τον σκοπό της, το αρχικό καταστατικό και όλες τις τροποποιήσεις του,

β) στοιχεία για την ταυτότητα, το κύρος, την εκπαίδευση, τις τυχόν ποινικές καταδίκες, τη χρηματοοικονομική ευρωστία και εν γένει περιουσιακή κατάσταση, την εμπειρία, την κατάρτιση και την προέλευση των οικονομικών μέσων των:

βα) φυσικών ή νομικών προσώπων που κατέχουν, άμεσα ή έμμεσα, ειδική συμμετοχή, όπως ορίζεται στο σημείο 36 της παρ. 1 του άρθρου 4 του Κανονισμού (ΕΕ) 575/2013,

ββ) φυσικών προσώπων που ασκούν, μέσω γραπτών ή άλλων συμφωνιών ή μέσω κοινής δράσης, τον έλεγχο του ιδρύματος,

γγ) δύο μελών του διοικητικού συμβουλίου, που θα είναι υπεύθυνα για τον καθορισμό του προσανατολισμού της δραστηριότητας του ιδρύματος. Για το διοικητικό συμβούλιο των ιδρυμάτων μικροχρηματοδοτήσεων ή κατά περίπτωση τους διαχειριστές, δεν εφαρμόζεται το άρθρο 115 του ν. 4548/2018 (Α' 104) ή η παρ. 4 του άρθρου 43 του ν. 4072/2012 (Α' 86) και το άρθρο 43Α του ν. 3190/1955 (Α' 91).

γ) περιγραφή της οργανωτικής δομής του αιτούντος και των υποκαταστημάτων, περιγραφή των επιτόπιων και μη επιτόπιων ελέγχων που σχεδιάζει να πραγματοποιεί ο αιτών, καθώς και περιγραφή των διαδικασιών εξωτερικής ανάθεσης,

δ) πρόγραμμα δραστηριοτήτων, στο οποίο αναφέρεται το είδος των προβλεπόμενων μικροχρηματοδοτήσεων,

ε) επιχειρηματικό σχέδιο που περιλαμβάνει πρόβλεψη προϋπολογισμού για τα τρία (3) πρώτα οικονομικά έτη, στ) περιγραφή των συστημάτων, των πόρων και των διαδικασιών, που εξασφαλίζουν την εύρυθμη λειτουργία του ιδρύματος μικροχρηματοδοτήσεων,

ζ) στοιχεία που τεκμηριώνουν ότι το ίδρυμα διαθέτει το αρχικό κεφάλαιο, όπως ορίζεται στο άρθρο 7,

η) περιγραφή του οργανωτικού πλαισίου διακυβέρνησης και των μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου του αιτούντος, συμπεριλαμβανομένης της διοικητικής και λογιστικής οργάνωσης και της διαχείρισης κινδύνου, η οποία αποδεικνύει ότι το εν λόγω οργανωτικό πλαίσιο και οι μηχανισμοί είναι αναλογικοί, κατάλληλοι, ορθοί και επαρκείς όσον αφορά το μέγεθος του ιδρύματος και το επιχειρηματικό του σχέδιο,

θ) περιγραφή του συστήματος άντλησης πληροφοριών για τους δυνητικούς δικαιούχους των μικροχρηματοδοτήσεων με ταυτόχρονη απόδειξη της συνεργασίας του ιδρύματος μικροχρηματοδοτήσεων με αναγνωρισμένους φορείς συγκέντρωσης και επεξεργασίας στοιχείων σχετικά με την οικονομική συμπεριφορά και την πιστοληπτική ικανότητα των οφειλετών,

ι) περιγραφή της πιστωτικής πολιτικής για την αντιμετώπιση του πιστωτικού κινδύνου ως προς όλες τις μορφές μικροχρηματοδότησης του άρθρου 14 και περιγραφή της πολιτικής της αξιολόγησης ποιότητας του χαρτοφυλακίου,

ια) περιγραφή εσωτερικών διαδικασιών καταγραφής και αντιμετώπισης καταγγελιών από τους δικαιούχους,

ιβ) περιγραφή της διαδικασίας ελέγχου, διαχείρισης και παρακολούθησης περιστατικού ασφαλείας, καθώς και των παραπόνων των δικαιούχων για ζητήματα σχετικά με την ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένου ενός μηχανισμού αναφοράς περιστατικών,

ιγ) δήλωση συμμόρφωσης με τους μηχανισμούς ελέγχου για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, σύμφωνα με τον ν. 4557/2018 (Α' 139),

ιδ) περιγραφή των διαχειριστικών συστημάτων πληροφορικής,

ιε) διεύθυνση των κεντρικών γραφείων του αιτούντος, ιστ) υπεύθυνη δήλωση ότι το ίδρυμα μικροχρηματοδοτήσεων έχει πλήρη ευθύνη για τις πράξεις και κάθε δραστηριότητα των υποκαταστημάτων ή των επιχειρήσεων προς τους οποίους έχει γίνει εξωτερική ανάθεση,

ιζ) αναλυτικά στοιχεία της μετοχικής σύνθεσης της εταιρείας ή της συμμετοχής των εταίρων στην παρουσία της εταιρείας, από τα οποία αποδεικνύεται ότι ένα ή περισσότερα πρόσωπα υπαγόμενα στον δημόσιο τομέα, όπως αυτός ορίζεται στην περ. α' της παρ. 1 του άρθρου

14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), δεν κατέχουν ποσοστό που υπερβαίνει το εξήντα τοις εκατό (60%) του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας ή της συμμετοχής στην περιουσία της εταιρείας.

2. Με απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος μπορεί να εξειδικεύεται το περιεχόμενο της αίτησης χορήγησης άδειας λειτουργίας και να καθορίζονται:

α) τα αναγκαία στοιχεία, καθώς και οι λεπτομέρειες που απαιτούνται για την αξιολόγηση των δικαιολογητικών της παρ. 1,

β) οι ειδικότεροι περιορισμοί και όροι ως προς τις δραστηριότητες ή τα καθήκοντα που ανατίθενται σε σχέση με τη λειτουργία του ιδρύματος στα φυσικά πρόσωπα που αναφέρονται στην περ. β' της παρ. 1 για την αποτροπή ή ελαχιστοποίηση καταστάσεων σημαντικής σύγκρουσης συμφερόντων ή επιρροών, που αποβαίνουν σε βάρος της συνετής και χρηστής διαχείρισης του ιδρύματος,

γ) οι ειδικότεροι περιορισμοί και όροι για τις δραστηριότητες του ιδρύματος,

δ) τα κριτήρια βάσει των οποίων θεωρείται ότι φυσικά και νομικά πρόσωπα διατηρούν ειδική σχέση, άμεσα ή έμμεσα, με το ίδρυμα.

«Άρθρο 8Α

Γνωστοποίηση και αξιολόγηση προτεινόμενων αποκτήσεων ειδικής συμμετοχής

1. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το οποίο, μεμονωμένα ή έπειτα «από κοινού δράση», όπως αυτή ορίζεται στην παρ. 5 του άρθρου 23 του ν. 4261/2014 (Α' 107), με άλλα πρόσωπα, έχει αποφασίσει είτε να αποκτήσει, άμεσα ή έμμεσα, ειδική συμμετοχή σε ίδρυμα μικροχρηματοδοτήσεων είτε να αυξήσει περαιτέρω, άμεσα ή έμμεσα, ειδική συμμετοχή σε ίδρυμα μικροχρηματοδοτήσεων, ούτως ώστε η αναλογία των δικαιωμάτων ψήφου ή των μεριδίων κεφαλαίου που κατέχει να φθάνει ή να υπερβαίνει τα όρια του 20%, του 1/3 ή του 50%, ή ώστε το ίδρυμα μικροχρηματοδοτήσεων να καταστεί θυγατρική του επιχείρηση, απευθύνει έγγραφο γνωστοποίησης στην Τράπεζα της Ελλάδος σχετικά με το ίδρυμα χρηματοδοτήσεων, στο οποίο επιδιώκει είτε να αποκτήσει είτε να αυξήσει την ειδική συμμετοχή πριν από την απόκτηση, με την οποία προσδιορίζει το ύψος της προτεινόμενης συμμετοχής και όλες τις απαραίτητες πληροφορίες που τη συνοδεύουν.

2. Η Τράπεζα της Ελλάδος διενεργεί αξιολόγηση της προτεινόμενης συμμετοχής εντός προθεσμίας τριάντα (30) εργασίμων ημερών από την ημερομηνία της γραπτής επιβεβαίωσης της παραλαβής της γνωστοποίησης και όλων των εγγράφων που απαιτείται να επισυνάπτονται στη γνωστοποίηση. Η Τράπεζα της Ελλάδος με την επιβεβαίωση παραλαβής της γνωστοποίησης ενημερώνει τον προτείνοντα την απόκτηση συμμετοχής για την ημερομηνία λήξης της περιόδου αξιολόγησης.

3. Κατά την αξιολόγηση της προτεινόμενης συμμετοχής, η Τράπεζα της Ελλάδος, προκειμένου να εξασφαλίσει την ορθή και συνετή διοίκηση του ιδρύματος μικροχρηματοδοτήσεων, για το οποίο προτείνεται η απόκτηση συμμετοχής, και λαμβάνοντας υπόψη την ενδεχόμενη

επιρροή του προτείνοντος την απόκτηση συμμετοχής στο ίδρυμα μικροχρηματοδοτήσεων, αξιολογεί την καταλληλότητα του και την ορθότητα της προτεινόμενης απόκτησης συμμετοχής από χρηματοοικονομική άποψη μέσω της εξέτασης της σωρευτικής συνδρομής κριτηρίων που αφορούν:

α) τη φήμη του προτείνοντος την απόκτηση συμμετοχής,

β) τη φήμη, τη γνώση, τις δεξιότητες και την πείρα των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου που θα διευθύνουν τις δραστηριότητες του ιδρύματος μικροχρηματοδοτήσεων κατόπιν της προτεινόμενης απόκτησης συμμετοχής,

γ) τη χρηματοοικονομική ευρωστία του προτείνοντος την απόκτηση συμμετοχής,

δ) την ικανότητα του ιδρύματος μικροχρηματοδοτήσεων να συμμορφώνεται και να συνεχίσει να συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας βάσει του παρόντος νόμου,

ε) κατά πόσον υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι, σε σχέση με την προτεινόμενη απόκτηση συμμετοχής, διαπράττεται, επιχειρείται να διαπραχθεί, έχει διαπραχθεί ή επιχειρήθηκε να διαπραχθεί, νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ή ότι η προτεινόμενη απόκτηση συμμετοχής είναι δυνατόν να αυξήσει αυτόν τον κίνδυνο.

4. Η Τράπεζα της Ελλάδος μπορεί να απορρίψει την προτεινόμενη απόκτηση συμμετοχής μόνον εφόσον υπάρχουν βάσιμοι λόγοι γι' αυτό, με βάση τα κριτήρια της παρ. 3 ή εφόσον οι πληροφορίες που διαβιβάστηκαν από τον προτείνοντα την απόκτηση συμμετοχής δεν είναι πλήρεις ή αληθείς.

5. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις του παρόντος, παύει αυτοδικαίως η άσκηση των δικαιωμάτων ψήφου που απορρέουν από την απόκτηση της ειδικής συμμετοχής και επιβάλλεται από την Τράπεζα της Ελλάδος διοικητικό πρόστιμο, το οποίο δεν υπερβαίνει τις τριακόσιες χιλιάδες (300.000) ευρώ.

6. Με απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος καθορίζονται το περιεχόμενο της γνωστοποίησης για την απόκτηση ή την αύξηση της προτεινόμενης συμμετοχής, οι απαραίτητες πληροφορίες που οφείλουν να τη συνοδεύουν, προκειμένου να καταστεί εφικτή η διενέργεια της αξιολόγησης, καθώς και κάθε άλλο ειδικότερο θέμα για την εφαρμογή του παρόντος.

Άρθρο 9

Ανάκληση της άδειας λειτουργίας

1. Η Τράπεζα της Ελλάδος μπορεί να ανακαλέσει την άδεια λειτουργίας ιδρύματος μικροχρηματοδοτήσεων αν το ίδρυμα:

α) δεν έχει κάνει χρήση της άδειας λειτουργίας μέσα σε δώδεκα (12) μήνες από τη χορήγησή της, ή παραιτείται ρητώς από αυτήν ή έπαυσε να ασκεί τη δραστηριότητά του για περίοδο μεγαλύτερη των έξι (6) μηνών,

β) απέκτησε την άδεια λειτουργίας με ψευδείς δηλώσεις ή με οποιονδήποτε άλλο μη σύννομο τρόπο,

γ) δεν πληροί πλέον τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες χορηγήθηκε η άδεια λειτουργίας ή παραλείπει να ενημερώσει την Τράπεζα της Ελλάδος σχετικά με σημαντικές εξελίξεις σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 6,

δ) παραβιάζει επανειλημμένα τον παρόντα νόμο και τις αποφάσεις που εκδίδονται κατ'εξουσιοδότησή του,

ε) χρησιμοποιείται ως μέσο για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδοτεί εγκληματικές δραστηριότητες,

στ) έχει υποπέσει σε άλλη παράβαση που προβλέπει ως κύρωση την ανάκληση της άδειας, σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας,

ζ) παρακωλύει με οποιονδήποτε τρόπο τον εποπτικό έλεγχο που ασκείται από την Τράπεζα της Ελλάδος,

η) τίθεται ή πρόκειται να τεθεί σε καθεστώς λύσης και εκκαθάρισης ή έχει κινηθεί σε βάρος του διαδικασία αφερεγγυότητας, συμπεριλαμβανομένων των προπρωχρεωτικών διαδικασιών.

2. Η απόφαση ανάκλησης άδειας λειτουργίας ιδρύματος μικροχρηματοδοτήσεων είναι αιτιολογημένη, κοινοποιείται στο ίδρυμα, δημοσιεύεται αμελλητί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και αναρτάται στο μητρώο του άρθρου 10.

3. Ίδρυμα μικροχρηματοδοτήσεων η άδεια του οποίου έχει ανακληθεί, τίθεται σε ειδική εκκαθάριση σύμφωνα με το άρθρο 145 του ν. 4261/2014 (Α' 107).

Άρθρο 10

Μητρώο Ιδρυμάτων Μικροχρηματοδοτήσεων

1. Στον επίσημο διαδικτυακό τόπο της Τράπεζας της Ελλάδος τηρείται μητρώο, στο οποίο καταχωρίζονται τα αδειοδοτημένα ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων με έδρα στην Ελλάδα.

2. Το μητρώο είναι διαθέσιμο στο κοινό, προσβάσιμο ηλεκτρονικά και ενημερώνεται χωρίς καθυστέρηση για τη χορήγηση και ανάκληση αδειών λειτουργίας ιδρυμάτων μικροχρηματοδοτήσεων.

Άρθρο 11

Λογιστική απεικόνιση και υποχρεωτικός έλεγχος

1. Οι ετήσιοι και οι ενοποιημένοι λογαριασμοί των ιδρυμάτων μικροχρηματοδοτήσεων ελέγχονται από ορκωτούς ελεγκτές/λογιστές ή ελεγκτικές εταιρείες σύμφωνα με τον ν. 4449/2017 (Α' 7) και υπάγονται στις υποχρεώσεις δημοσιότητας του Γενικού Εμπορικού Μητρώου.

2. Τα ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων τηρούν σε μηνιαία βάση επικαιροποιημένα στοιχεία για τους δείκτες που απεικονίζουν τον αριθμό ενεργών δανειοληπτών, τον αριθμό και την αξία χορηγηθεισών και ανεξόφλητων μικροχρηματοδοτήσεων, την αξία του τρέχοντος, του ακαθάριστου και του ενεργού χαρτοφυλακίου, το χαρτοφυλάκιο επισφάλειας για ενενήντα (90) ημέρες και τη συνολική αξία των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων.

3. Το Υπουργείο Οικονομικών και η Τράπεζα της Ελλάδος συντάσσουν ετησίως έκθεση για την πορεία εφαρμογής του πλαισίου χορήγησης μικροχρηματοδοτήσεων, στην οποία αξιολογείται, μεταξύ άλλων, το νομοθετικό πλαίσιο και προτείνονται τροποποιήσεις βελτίωσης. Η έκθεση αναρτάται στον διαδικτυακό τόπο του Υπουργείου Οικονομικών και υποβάλλεται στη Βουλή των Ελλήνων.

Άρθρο 12

Διοικητικά μέτρα - Κυρώσεις

Σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων των άρθρων 5 έως 10, της παρ. 1 του άρθρου 14, όσον αφορά τον έλεγχο των ορίων στο ανώτερο ποσό χρηματοδότησης που μπρούν να χορηγούν τα ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων ανά δικαιούχο, και του άρθρου 18, η Τράπεζα της Ελλάδος μπορεί να λαμβάνει διοικητικά μέτρα και να επιβάλλει τις κυρώσεις των παρ. 2, 3 και 4 του άρθρου 58 και της παρ. 2 του άρθρου 59 του ν. 4261/2014 (Α' 107). Για τη δημοσιοποίηση των διοικητικών κυρώσεων που επιβάλλονται εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 60 του ν. 4261/2014.

Άρθρο 13

Απαγόρευση χορήγησης μικροχρηματοδοτήσεων

Απαγορεύεται η κατ'επάγγελμα χορήγηση μικροχρηματοδοτήσεων από φυσικό ή νομικό πρόσωπο που δεν είναι αδειοδοτημένο ως ίδρυμα μικροχρηματοδοτήσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΜΙΚΡΟΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

Άρθρο 14

Δραστηριότητες

1. Τα ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων μπορούν να χορηγούν, ενδεικτικά, μικροχρηματοδοτήσεις ως εξής:

α) όλες τις μορφές πιστώσεων μέχρι είκοσι πέντε χιλιάδες (25.000) ευρώ, είτε για την κάλυψη επενδυτικών αναγκών, είτε ως κεφάλαιο κίνησης,

β) προϊόντα χρηματοδοτικής μίσθωσης μέχρι είκοσι πέντε χιλιάδες (25.000) ευρώ για την απόκτηση εξοπλισμού,

γ) αυτοτελείς εγγυήσεις μέχρι είκοσι πέντε χιλιάδες (25.000) ευρώ, οι οποίες δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν για τη λήψη δανείων από άλλα χρηματοδοτικά ιδρύματα,

δ) μορφές πιστώσεων που αποβλέπουν στην ενίσχυση δημόσιων πολιτικών ή την κοινωνική και οικονομική ένταξη ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, μέχρι είκοσι πέντε χιλιάδες (25.000) ευρώ, και οι οποίες αφορούν, ιδίως, στην αντιμετώπιση της ανεργίας ή της αναστολής ή μείωσης του χρόνου εργασίας για λόγους που δεν οφείλονται σε οικεία βούληση.

2. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών μπορεί να αναπροσαρμόζονται τα όρια των μικροχρηματοδοτήσεων της παρ. 1, σύμφωνα με τα αντίστοιχα όρια που αναφέρονται κάθε φορά στον Κώδικα.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Ανάπτυξης και Επενδύσεων μπορεί να καθορίζονται νέες μορφές μικροχρηματοδοτήσεων, σύμφωνα με όσα αναφέρονται κάθε φορά στον Κώδικα.

Άρθρο 15 **Δικαιούχοι**

1. Δικαιούχοι των περ. α', β' και γ' της παρ. 1 του άρθρου 14 είναι οι πολύ μικρές οντότητες, φυσικά πρόσωπα για τη σύσταση πολύ μικρών οντοτήτων και φυσικά πρόσωπα που ασκούν ατομική επιχειρηματική δραστηριότητα και Φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4430/2016 (Α' 205). Δικαιούχοι της περ. δ' της παρ. 1 είναι φυσικά πρόσωπα που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικά ομάδες με τουλάχιστον δεκαετή φορολογική κατοικία στην Ελλάδα, δικαιούχοι προγραμμάτων εφαρμογής δημόσιας πολιτικής, καθώς και φυσικά πρόσωπα για κάλυψη δαπανών που σχετίζονται, άμεσα ή έμμεσα, με την εκπαίδευση ή μετεκπαίδευσή τους ή σχέση μαθητείας.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Ανάπτυξης και Επενδύσεων μπορεί να καθορίζονται νέες κατηγορίες δικαιούχων των μικροχρηματοδοτήσεων των περ. α', β' και γ' της παρ. 1 του άρθρου 14.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, καθώς και των καθ' ύλην αρμοδίων κατά περίπτωση Υπουργών καθορίζονται οι δυνητικοί δικαιούχοι της περ. δ' της παρ. 1 του άρθρου 14.

Άρθρο 16 **Συμβουλευτικές υπηρεσίες**

1. Εκτός από τις δραστηριότητες του άρθρου 14, τα ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων οφείλουν να παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες επιχειρηματικής εκπαίδευσης και καθοδήγησης στους δικαιούχους μικροχρηματοδοτήσεων.

2. Στις συμβουλευτικές υπηρεσίες περιλαμβάνονται ενδεικτικά οι εξής:

α) επιχειρηματική εκπαίδευση σε τεχνικές διαχείρισης των πολύ μικρών οντοτήτων και ειδικότερα, όσον αφορά τη λογιστική διαχείριση, τη δημοσιονομική διαχείριση και τη διαχείριση προσωπικού,

β) στήριξη για την επίλυση νομικών, φορολογικών και διοικητικών προβλημάτων και ενημέρωση για τις σχετικές υπηρεσίες που διατίθενται στην αγορά,

γ) καθοδήγηση για ένταξη στην αγορά εργασίας,

δ) υποστήριξη για τον εντοπισμό και τη διάγνωση της πιθανής κρισιμότητας της υλοποίησης του χρηματοδοτούμενου έργου ή του επιχειρηματικού σχεδίου του δικαιούχου.

3. Τα ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων μπορεί να αναθέτουν τις συμβουλευτικές υπηρεσίες της παρ. 2 σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα που ειδικεύονται στην παροχή τέτοιων δραστηριοτήτων, με σύμβαση εξωτερικής ανάθεσης που συνάπτεται γραπτώς από τα μέρη, στην οποία καθορίζονται περαιτέρω οι ειδικότερες υποχρεώσεις ενημέρωσης και αναφοράς προς το ίδρυμα μικροχρηματοδοτήσεων για τα αποτελέσματα των παρεχόμε-

νων συμβουλευτικών υπηρεσιών στους δικαιούχους. Το ίδρυμα μικροχρηματοδοτήσεων έχει πλήρη ευθύνη για τις πράξεις και κάθε δραστηριότητα των προσώπων στα οποία έχει γίνει εξωτερική ανάθεση.

Άρθρο 17 **Όροι χορήγησης μικροχρηματοδότησης**

1. Για τη μικροχρηματοδότηση δεν παρέχεται εμπράγματη ασφάλεια.

2. Ένας δικαιούχος μπορεί να λαμβάνει από ένα ή περισσότερα ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων νέα μικροχρηματοδότηση σε ποσό που προστίθεται στο υπόλοιπο, υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό της αρχικής και της νέας μικροχρηματοδότησης, ανεξαρτήτως ιδρύματος χορήγησης, δεν υπερβαίνει τις είκοσι πέντε χιλιάδες (25.000) ευρώ για κάθε δικαιούχο.

3. Το ίδρυμα μικροχρηματοδοτήσεων μπορεί να απαιτεί εγγύηση πριν από τη χορήγηση μικροχρηματοδότησης.

4. Η διάρκεια αποπληρωμής της χορηγηθείσας μικροχρηματοδότησης δεν μπορεί να είναι μικρότερη από δώδεκα (12) μήνες, και δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δέκα (10) έτη.

5. Ο δικαιούχος έχει δικαίωμα να εκπληρώσει, πλήρως ή εν μέρει, τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση μικροχρηματοδότησης πριν από τη λήξη της, με αντίστοιχη μείωση του συνολικού κόστους της. Η μείωση συνίσταται στους τόκους και τις επιβαρύνσεις για το εναπομένον χρονικό διάστημα μέχρι τη λήξη της σύμβασης. Αν η άσκηση του δικαιώματος πρόωρης εξόφλησης εκ μέρους του δικαιούχου λαμβάνει χώρα εντός χρονικού διαστήματος για το οποίο έχει συμφωνηθεί σταθερό επιτόκιο, το ίδρυμα μικροχρηματοδοτήσεων δικαιούται εύλογη και αντικειμενικά αιτιολογημένη αποζημίωση για ενδεχόμενα έξοδα που έχουν άμεση σχέση με την πρόωρη εξόφληση.

6. Πριν από τη χορήγηση των μικροχρηματοδοτήσεων του άρθρου 14, τα ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων ελέγχουν, αν τηρείται ο σκοπός της, καθώς και οι όροι του παρόντος και ζητούν τα σχετικά αποδεικτικά έγγραφα από τον δικαιούχο. Εφόσον κριθεί αναγκαίο και προκειμένου να διαφυλαχθεί η τήρηση του ορίου μικροχρηματοδοτήσεων, ο δικαιούχος υπογράφει σχετική υπεύθυνη δήλωση με την οποία παράλληλα συναινεί στην ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ ιδρυμάτων μικροχρηματοδοτήσεων και παρόχων υπηρεσιών πληρωμών του ν. 4537/2018 (Α' 84), οι οποίες αφορούν αποκλειστικά τη χορήγηση σε αυτόν μικροχρηματοδότησης, εφόσον κριθεί αναγκαίο για την επιβεβαίωση της τήρησης του ορίου της παρ. 2.

7. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών μπορεί να ορίζεται ανώτατο όριο επιτοκίου μικροχρηματοδότησης.

Άρθρο 18 **Διαχείριση συναλλαγών**

Οι συναλλαγές εξυπηρέτησης των χορηγούμενων μικροχρηματοδοτήσεων διενεργούνται μέσω λογαριασμών πληρωμών ή ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής.

Άρθρο 19**Απαλλαγές από τέλη και εισφορές**

1. Οι συμβάσεις μικροχρηματοδοτήσεων που καταρτίζουν τα ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων σύμφωνα με τον παρόντα νόμο απαλλάσσονται από τέλη χαρτοσήμου.

2. Στις συμβάσεις μικροχρηματοδοτήσεων που καταρτίζουν τα ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων σύμφωνα με τον παρόντα νόμο δεν επιβάλλεται η εισφορά του ν. 128/1975 (Α' 178).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'**ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΟΡΩΝ – ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ
ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ****Άρθρο 20****Διαφήμιση και εμπορική προώθηση
μικροχρηματοδοτήσεων**

1. Οι διαφημιστικές και εμπορικές ανακοινώσεις σχετικά με τη γενική πολιτική μικροχρηματοδότησης και τις χορηγούμενες μικροχρηματοδοτήσεις δεν πρέπει να είναι αθέμιτες, ασαφείς και παραπλανητικές. Ειδικότερα, απαγορεύονται οι διατυπώσεις που ενδέχεται να δημιουργήσουν ψευδείς προσδοκίες στον δικαιούχο όσον αφορά στη διαθεσιμότητα ή το κόστος της μικροχρηματοδότησης.

2. Κάθε ίδρυμα μικροχρηματοδοτήσεων, το οποίο διαφημίζει τις χορηγούμενες μικροχρηματοδοτήσεις, παρέχει κατά τρόπο σαφή, συνοπτικό και ευδιάκριτο τυποποιημένες πληροφορίες ως εξής:

α) το επιτόκιο της μικροχρηματοδότησης, επισημαίνοντας αν πρόκειται για σταθερό ή κυμαινόμενο ή συνδυασμό και των δύο,

β) το συνολικό κόστος της μικροχρηματοδότησης, με αναλυτική αναφορά στο κόστος των επιμέρους χρεώσεων που επιβαρύνουν τη συναλλαγή σε ονομαστική αξία και ως ποσοστό του συνολικού ύψους της μικροχρηματοδότησης,

γ) τη διάρκεια αποπληρωμής της μικροχρηματοδότησης,

δ) τον αριθμό και το ποσό των δόσεων,

ε) το περιεχόμενο των συμβουλευτικών υπηρεσιών του άρθρου 16 και το κόστος τους ως ποσοστό επί του συνολικού ύψους της μικροχρηματοδότησης.

3. Οι πληροφορίες της παρ. 2 εξειδικεύονται με αντιπροσωπευτικό παράδειγμα, το οποίο ακολουθείται σε όλα τα στάδια της προώθησης της μικροχρηματοδότησης. Με απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος θεσπίζονται τα κριτήρια για τον καθορισμό αντιπροσωπευτικού παραδείγματος.

Άρθρο 21**Υποχρέωση διαφάνειας στους όρους
συναλλαγών των συμβάσεων**

1. Τα ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων συνάπτουν σύμβαση με τους δικαιούχους, στην οποία μεταξύ άλλων περιγράφονται οι όροι δανειοδότησης και ειδικότερα:

α) το επιτόκιο της μικροχρηματοδότησης, επισημαίνοντας αν πρόκειται για σταθερό ή κυμαινόμενο ή συνδυασμό και των δύο,

β) το συνολικό κόστος της μικροχρηματοδότησης, με αναλυτική αναφορά στις επιμέρους χρεώσεις που επιβαρύνουν τη συναλλαγή, σε ονομαστική αξία και ως ποσοστό του συνολικού ύψους της μικροχρηματοδότησης,

γ) η διάρκεια αποπληρωμής της μικροχρηματοδότησης συμπεριλαμβανομένης της προθεσμίας άσκησης του δικαιώματος υπαναχώρησης, καθώς και του κόστους της, αν υφίσταται,

δ) ο αριθμός και το ποσό των δόσεων,

ε) το περιεχόμενο των συμβουλευτικών υπηρεσιών του άρθρου 16 και το κόστος τους,

στ) η διαδικασία είσπραξης ανεξόφλητων οφειλών,

ζ) το δικαίωμα καταγγελίας,

η) η διαδικασία εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών.

2. Ο δικαιούχος μπορεί να ασκήσει το δικαίωμα υπαναχώρησης εντός δεκατεσσάρων (14) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης, ανεξαρτήτως αν στο διάστημα αυτό έχει πραγματοποιηθεί η εκταμίευση του δανείου. Στην τελευταία περίπτωση το συνολικό ποσό επιστρέφεται άτοκα στο ακέραιο και εφάπαξ, ταυτόχρονα με την δήλωση υπαναχώρησης, αλλά ο δανειολήπτης επιβαρύνεται με το αντίστοιχο διαχειριστικό κόστος.

3. Σε περίπτωση μη εξυπηρετούμενης οφειλής, το ίδρυμα μικροχρηματοδότησης εφαρμόζει τις διαδικασίες που προβλέπονται στον Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών του ν. 4224/2013 (Α' 288).

Άρθρο 22**Συμμετοχή στο Πρόγραμμα
Δημοσίων Επενδύσεων**

1. Τα ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων επιτρέπεται να συμμετέχουν σε προγράμματα χορήγησης μικροχρηματοδοτήσεων με συνεπένδυση από το εθνικό ή το συγχρηματοδοτούμενο σκέλος του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, καθώς και να λαμβάνουν εγγυήσεις από το Ελληνικό Δημόσιο, τηρουμένων των κανόνων του ενωσιακού δικαίου για τις κρατικές ενισχύσεις. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Ανάπτυξης και Επενδύσεων ορίζονται οι δυνητικοί δικαιούχοι, τα είδη και ο σκοπός των παρεχόμενων μικροχρηματοδοτήσεων, οι ειδικότεροι όροι υλοποίησης του προγράμματος, η διαδικασία ανάκτησης αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, καθώς και κάθε ειδικότερο ζήτημα για την εφαρμογή του παρόντος.

2. Τα ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων συμμετέχουν στα προγράμματα του παρόντος μόνο αν έχουν λάβει πιστοποίηση από τη Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη συμμόρφωσή τους με τον Κώδικα.

3. Σε προγράμματα χορήγησης μικροχρηματοδοτήσεων της παρ. 1 επιτρέπεται να μετέχει και η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα.

ΜΕΡΟΣ Β'**ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ****ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'****ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ****Άρθρο 23****Τροποποιήσεις του ν. 4261/2014**

Ο ν. 4261/2014 (Α' 107) τροποποιείται ως εξής:

1) Η παρ. 3 του άρθρου 8 καταργείται.

2) Η παρ. 2 του άρθρου 55 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της εποπτείας που ασκείται από την Τράπεζα της Ελλάδος με τον παρόντα νόμο και σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, όπως προσαρμόζονται κατά την εφαρμογή του ν. 4449/2017 (Α' 7) για τους υποχρεωτικούς ελέγχους των ετήσιων και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων και του Κανονισμού 537/2014/ΕΕ για τις ειδικές απαιτήσεις όσον αφορά τον υποχρεωτικό έλεγχο οντοτήτων δημοσίου συμφέροντος:

α) Οι ορκωτοί ελεγκτές - λογιστές και οι εταιρείες και κοινοπραξίες ορκωτών ελεγκτών - λογιστών που διενεργούν τον τακτικό έλεγχο των ετήσιων και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων πιστωτικού ιδρύματος, μετά από σχετική πρόσκληση της Τράπεζας της Ελλάδος, λαμβάνουν μέρος σε συσκέψεις με εκπροσώπους της. Αν η Τράπεζα της Ελλάδος κρίνει ότι είναι απαραίτητο, μπορεί να καλεί στις εν λόγω συσκέψεις και το εμπλεκόμενο πιστωτικό ίδρυμα.

Αντικείμενο των συσκέψεων αποτελούν μεταξύ άλλων:

αα) διαπιστώσεις ή ευρήματα του ελέγχου που αξιολογήθηκαν ως ουσιώδη από τους ορκωτούς ελεγκτές - λογιστές και ετέθησαν υπόψη των αρμόδιων διοικητικών οργάνων ή αρμόδιων στελεχών του πιστωτικού ιδρύματος,

αβ) ζητήματα που αφορούν στην αποτελεσματικότητα και επάρκεια του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου του πιστωτικού ιδρύματος σε σχέση με τη σύνταξη των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων,

αγ) ευρήματα που προέκυψαν από τον έλεγχο ενοποιούμενων στις οικονομικές καταστάσεις του πιστωτικού ιδρύματος επιχειρήσεων που επηρεάζουν σε σημαντικό βαθμό τις οικονομικές καταστάσεις του,

αδ) οποιοδήποτε άλλο θέμα κρίνεται ότι αφορά στην άσκηση του εποπτικού ή ελεγκτικού έργου.

β) Η Τράπεζα της Ελλάδος, για θέματα που αφορούν στην άσκηση των εποπτικών της καθηκόντων και όποτε το κρίνει απαραίτητο, δύναται να απευθύνει πρόσκληση στους ορκωτούς ελεγκτές - λογιστές που διενεργούν τον τακτικό έλεγχο των ετήσιων και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων, προκειμένου να παραστούν σε συλλογικές συναντήσεις (συσκέψεις μεταξύ της Τράπεζας της Ελλάδος και δύο ή περισσότερων ορκωτών ελεγκτών των πιστωτικών ιδρυμάτων ή του συλλογικού τους οργάνου).».

3) Το άρθρο 149 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 149

Μείωση, εξόφληση ή επαναγορά μέσων κεφαλαίου

Για οποιαδήποτε μείωση, εξόφληση ή επαναγορά κοινών μετοχών του άρθρου 37 του ν. 4548/2018 (Α' 104), συνεταιριστικών μερίδων του άρθρου 3 του ν. 1667/1986 (Α' 196) ή άλλων μέσων κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1, που έχουν εκδοθεί από πιστωτικά ιδρύματα, απαιτείται προηγούμενη έγκριση από την Τράπεζα της Ελλάδος κατά τα προβλεπόμενα στα άρθρα 77 και 78 του Κανονισμού 575/2013/ΕΕ, όπως αυτά εξειδικεύονται στον κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμό 241/2014/ΕΕ.»

4) Μετά το άρθρο 149 προστίθεται νέο άρθρο 149Α ως εξής:

«Άρθρο 149Α

Ειδικές διατάξεις περί διανομής μερίσματος

1. Κατά παρέκκλιση του στοιχείου γ' της παρ. 2 του άρθρου 160 και της παρ. 2 του άρθρου 161 του ν. 4548/2018 (Α' 104), τα πιστωτικά ιδρύματα δεν υπόκεινται σε υποχρέωση διανομής ελάχιστου μερίσματος.

2. Για τη διανομή μερίσματος σε είδος, κατ' εφαρμογή των παρ. 4 και 5 του άρθρου 161 του ν. 4548/2018, απαιτείται προηγούμενη έγκριση της Τράπεζας της Ελλάδος. Αντίστοιχη έγκριση απαιτείται και για τη διανομή σε είδος για πρόσθετα μέσα κεφαλαίου της κατηγορίας 1 και μέσα κεφαλαίου της κατηγορίας 2.»

Άρθρο 24

Τροποποιήσεις του άρθρου 2 του ν. 4335/2015

1. Το άρθρο 2 του ν. 4335/2015 (Α' 87) τροποποιείται ως εξής:

α. Στην περ. β' της παρ. 6 του εσωτερικού άρθρου 4 η φράση «από την εφαρμογή των απαιτήσεων των άρθρων 18 έως 22» αντικαθίσταται με τη φράση «από την εφαρμογή των απαιτήσεων των άρθρων 5 ως 9».

β. Στην περ. β' της παρ. 7 του εσωτερικού άρθρου 4 η φράση «οι απαιτήσεις των άρθρων 18 έως 22 εκπληρώνονται» αντικαθίσταται με τη φράση «οι απαιτήσεις των άρθρων 5 έως 9 εκπληρώνονται».

γ. Η περ. γ' της παρ. 8 του εσωτερικού άρθρου 18 η φράση «με την περίπτωση 112 του άρθρου 2» αντικαθίσταται με τη φράση «με την περίπτωση 113 του άρθρου 2».

δ. Στην παρ. 1 του εσωτερικού άρθρου 25 μετά τη φράση «που διενεργείται σύμφωνα με το άρθρο 23» προστίθενται οι λέξεις «και το άρθρο 24».

ε. Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του εσωτερικού άρθρου 36, η φράση «με την επιφύλαξη της παρ. 2 του παρόντος άρθρου» αντικαθίσταται με τη φράση «με την επιφύλαξη της παρ. 13 του παρόντος άρθρου».

στ. Στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 9 του εσωτερικού άρθρου 36 προστίθεται η φράση «, δεόντως αιτιολογημένο».

ζ. Στην περ. β' της παρ. 10 του εσωτερικού άρθρου 36, η φράση «σύμφωνα με την παράγραφο 10» αντικαθίσταται με τη φράση «σύμφωνα με την παρ. 11».

η. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 10 του εσωτερικού άρθρου 44, η φράση «που αναφέρεται στην παράγραφο 6» αντικαθίσταται με τη φράση « που αναφέρεται στην παρ. 8».

θ. Στην παρ. 6 του εσωτερικού άρθρου 56, οι λέξεις «και 107» αντικαθίστανται με τις λέξεις «και 111».

ι. Στην περ. α' της παρ. 1 του εσωτερικού άρθρου 59 διαγράφεται η φράση «σύμφωνα με την περίπτωση α της παραγράφου 2 του άρθρου 43».

ια. Στην περ. β' της παρ. 3 του εσωτερικού άρθρου 59 η φράση «ή εποπτικές ενέργειες» αντικαθίσταται με τη φράση «ή ενέργειες της αρμόδιας αρχής ή της αρχής εξουσιοδότησης».

ιβ. Στο τέλος της παρ. 2 του εσωτερικού άρθρου 67 προστίθεται νέο εδάφιο ως εξής: «Αν η αρχή εξυγίανσης έχει ήδη δώσει εντολή για τη μεταβίβαση, απομείωση, μετατροπή ή ενέργεια εξυγίανσης, η εντολή αυτή είναι άκυρη όσον αφορά το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο, μετοχές, τίτλους ιδιοκτησίας, δικαιώματα ή υποχρεώσεις.»

ιγ. Στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 2 του εσωτερικού άρθρου 71 διαγράφεται η τελεία και προστίθεται η φράση «στο κράτος - μέλος όπου έχει την έδρα της η θυγατρική του ιδρύματος υπό εξυγίανση.»

ιδ. Στην περ. β' της παρ. 5 του εσωτερικού άρθρου 71, η φράση «σύμφωνα με την περίπτωση α της παρ. 1 του άρθρου 43» αντικαθίσταται με τη φράση «σύμφωνα με την περ. α' της παρ. 2 του άρθρου 43».

ιε. Στην περ. α' της παρ. 2 του εσωτερικού άρθρου 74 μετά από τη φράση «κατά το άρθρο 145 του ν. 4261/2014» προστίθεται η φράση «ή το άρθρο 90 του ν. 4514/2018 (Α' 14)».

ιστ. Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 του εσωτερικού άρθρου 87 οι λέξεις «του άρθρου 88» αντικαθίστανται με τις λέξεις «του άρθρου 85».

ιζ. Στο τέλος του πρώτου εδαφίου της παρ. 3 του εσωτερικού άρθρου 87 διαγράφεται η τελεία και προστίθεται η φράση «εκτός αν η αρχή εξυγίανσης της τρίτης χώρας έχει ήδη συναινέσει στην περαιτέρω διαβίβαση των εν λόγω πληροφοριών.»

ιη. Η παρ. 9 του εσωτερικού άρθρου 88 αντικαθίσταται ως εξής: «9. Η κοινή απόφαση που αναφέρεται στις παρ. 6 ή 8 και οι αποφάσεις που λαμβάνονται από τις αρχές εξυγίανσης ελλείψει κοινής απόφασης σύμφωνα με την παρ. 7, αναγνωρίζονται ως οριστικές και εφαρμόζονται από τις αρχές εξυγίανσης στα εμπλεκόμενα κράτη - μέλη.»

2. Όπου στα εσωτερικά άρθρα του άρθρου 2 του ν. 4335/2015 γίνεται αναφορά σε διατάξεις των ν. 3606/2007 (Α' 195) και 3746/2009 (Α' 27) νοούνται οι αντίστοιχες κατά περιεχόμενο διατάξεις των ν. 4515/2018 και 4370/2016 (Α' 37) αντίστοιχα.

Άρθρο 25

Τροποποιήσεις του ν. 4370/2016

Ο ν. 4370/2016 (Α' 37) τροποποιείται ως εξής:

1) Το πρώτο εδάφιο της υποπερ. γγ) της περ. α) της παρ. 2 του άρθρου 6 τροποποιείται ως εξής:

«γγ) Έναντι της απαίτησης του αποχωρούντος πιστωτικού ιδρύματος προς καταβολή της επιστρεπτέας αξίας της μερίδας του συμψηφίζονται οποιοσδήποτε απαιτήσεις έχει το ΤΕΚΕ κατά του αποχωρούντος πιστωτικού ιδρύματος, συμπεριλαμβανομένων οφειλόμενων εισφορών του αποχωρούντος προς το ΣΚΚ, το ΣΚΕ, το ΣΕ, του τέλους συμμετοχής ή άλλων χρηματικών ποσών που έχει καθορίσει το διοικητικό συμβούλιο του ΤΕΚΕ και είναι πληρωτέα από το πιστωτικό ίδρυμα έως και την ημερομηνία αποχώρησής του.»

2) Στο τέλος της υποπερ. γγ) της περ. α) της παρ. 2 του άρθρου 6 προστίθεται νέο εδάφιο, ως εξής:

«Πιστωτικό ίδρυμα που αποχωρεί δεν έχει αξίωση στο προϊόν εκκαθάρισης που τυχόν εισπράττεται μετά την ημερομηνία αποχώρησής.»

3) Η περ. α) της παρ. 3 του άρθρου 6 τροποποιείται ως εξής:

«α) Οι τακτικές εισφορές τις οποίες κατέβαλε το πιστωτικό ίδρυμα κατά το δωδεκάμηνο προτού παύσει να είναι μέλος του ΣΚΚ μεταφέρονται στο νέο σύστημα εγγύησης καταθέσεων στο οποίο προσχώρησε το αποχωρούν από το ΣΚΚ πιστωτικό ίδρυμα. Τούτο ισχύει και στην περίπτωση μεταφοράς ορισμένων δραστηριοτήτων πιστωτικού ιδρύματος σε άλλο κράτος - μέλος υπό την έννοια της μεταφοράς τμήματος επιλέξιμων καταθέσεων και κάλυψης αυτών από άλλο σύστημα εγγύησης καταθέσεων. Οι τακτικές εισφορές που καταβλήθηκαν στο ΣΚΚ κατά το δωδεκάμηνο που προηγείται της μεταφοράς μεταφέρονται στο νέο σύστημα εγγύησης καταθέσεων κατά την αναλογία του τμήματος των επιλέξιμων καταθέσεων που μεταφέρθηκαν σε αυτό.»

4) Η περ. γ) της παρ. 3 του άρθρου 6 καταργείται.

5) Το πρώτο εδάφιο της υποπερ. γγ) της περ. α) της παρ. 2 του άρθρου 7 τροποποιείται ως εξής:

«γγ) Έναντι της απαίτησης του αποχωρούντος πιστωτικού ιδρύματος προς καταβολή της επιστρεπτέας αξίας της μερίδας του συμψηφίζονται οποιοσδήποτε απαιτήσεις έχει το ΤΕΚΕ κατά του αποχωρούντος πιστωτικού ιδρύματος, συμπεριλαμβανομένων οφειλόμενων εισφορών του αποχωρούντος προς το ΣΚΚ, το ΣΚΕ και το ΣΕ, του Τέλους Συμμετοχής ή άλλων χρηματικών ποσών που έχει καθορίσει το ΔΣ του ΤΕΚΕ και είναι πληρωτέα από πιστωτικό ίδρυμα έως και την ημερομηνία αποχώρησής του.»

6) Στο τέλος της υποπερ. γγ) της περ. α) της παρ. 2 του άρθρου 7 προστίθεται νέο εδάφιο, ως εξής:

«Πιστωτικό ίδρυμα που αποχωρεί δεν έχει αξίωση στο προϊόν εκκαθάρισης που τυχόν εισπράττεται μετά την ημερομηνία αποχώρησής.»

7) Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 7 του άρθρου 11 τροποποιείται ως εξής:

«Αν οι λογαριασμοί τηρούνταν σε άλλο νόμισμα, διαφορετικό από το νόμισμα της καταβολής αποζημίωσης, εφαρμόζεται η συναλλαγματική ισοτιμία όπως αυτή προσδιορίζεται από το εκάστοτε πιστωτικό ίδρυμα.»

8) Η παρ. 12 του άρθρου 11 τροποποιείται ως εξής:

«12. Δεν καταβάλλεται αποζημίωση όταν τους τελευταίους είκοσι τέσσερις (24) μήνες δεν έλαβε χώρα συναλλαγή σχετική με την κατάθεση και η αξία της κατάθεσης είναι μικρότερη από το διοικητικό κόστος που θα προκαλούσε στο ΤΕΚΕ η καταβολή της αποζημίωσης αυτής. Το διοικητικό κόστος του ΤΕΚΕ προσδιορίζεται με απόφαση του ΔΣ και δύναται να τροποποιείται, εφόσον κρίνεται σκόπιμο. Ως συναλλαγή θεωρείται κάθε πραγματική συναλλαγή δικαιούχου καταθέτη ή τρίτου κατ' εντολή οποιουδήποτε δικαιούχου. Η πίστωση των καταθέσεων με τόκους, καθώς και η κεφαλαιοποίησή τους, δεν συνιστούν συναλλαγή.»

9) Το πρώτο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 27 τροποποιείται ως εξής:

«6. Εντός είκοσι (20) ημερολογιακών ημερών από την αρχή κάθε έτους, κάθε πιστωτικό ίδρυμα που συμμετέχει στο ΣΚΚ αποστέλλει στο ΤΕΚΕ ετήσια κατάσταση, με το ύψος των εγγυημένων καταθέσεων της τελευταίας ημέ-

ρας κάθε ημερολογιακού τριμήνου του προηγούμενου έτους, υπογεγραμμένη από τον νόμιμο εκπρόσωπο ή τον προς τον σκοπό αυτόν ειδικώς εξουσιοδοτηθέντα από το πιστωτικό ίδρυμα και τον ορκωτό λογιστή του πιστωτικού ιδρύματος.»

10) Η παρ. 5 του άρθρου 36 καταργείται.

11) Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 49 τροποποιείται ως εξής:

«Ο προϋπολογισμός συντάσσεται μέχρι τέλος Οκτωβρίου κάθε οικονομικού έτους σε χρόνο που προσδιορίζει το Διοικητικό Συμβούλιο εντός του ως άνω ορίου και μετά την έγκρισή του από το ΔΣ υποβάλλεται στον Υπουργό Οικονομικών, ο δε απολογισμός συντάσσεται μέχρι τέλος Μαρτίου του επομένου οικονομικού έτους.»

Άρθρο 26 **Ρύθμιση θεμάτων της εισφοράς** **του άρθρου 1 του ν. 128/1975**

Καταργείται η επιβολή εισφοράς του άρθρου 1 του ν. 128/1975 (Α' 178) σε όλα τα δάνεια, τις πάσης φύσης χορηγήσεις και τα υπόλοιπα δανείων ή πιστώσεων από πιστωτικά ιδρύματα προς Δήμους, Περιφέρειες και Ν.Π.Δ.Δ. αυτών, εφόσον τα τελευταία δεν ασκούν οικονομική δραστηριότητα.

Άρθρο 27 **Διατάξεις για τα πιστωτικά ιδρύματα**

1. Στο άρθρο 5β του ν. 3556/2007 (Α' 91), προστίθεται νέα παρ. 2α, ως εξής:

«2α. Η παρ. 2 δεν εφαρμόζεται σε πιστωτικά ιδρύματα που ανήκουν σε όμιλο εταιρειών, του οποίου η μητρική εταιρεία: α) εμπίπτει στις διατάξεις του παρόντος ως εκδότης κινητών αξιών που έχουν εισαχθεί προς διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά και β) καταρτίζει ενοποιημένες τριμηνιαίες οικονομικές καταστάσεις βάσει των διεθνών λογιστικών προτύπων που εφαρμόζονται στην ενδιάμεση χρηματοοικονομική πληροφόρηση, όπως αυτά υιοθετήθηκαν με τη διαδικασία που προβλέπεται στον Κανονισμό (ΕΚ) υπ' αρ. 1606/2002. Στην περίπτωση αυτή, η υποχρέωση της παρ. 1 εκπληρώνεται με τις ενοποιημένες τριμηνιαίες οικονομικές καταστάσεις της μητρικής εταιρείας του πιστωτικού ιδρύματος.»

2. Στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 4649/2019 (Α' 206) η φράση «12 μηνών» αντικαθίσταται από τη φράση «είκοσι τεσσάρων (24) μηνών».

3. Η υποπερ. ββ) της περ. α) της παρ. 3 του άρθρου 27 του ν. 4172/2013 (Α' 167) τροποποιείται ως εξής:

«ββ) τη μεταβίβαση, δηλαδή την πώληση ή την εισφορά δανείων ή πιστώσεων κατά τις διατάξεις του ν. 4354/2015 (Α' 176) ή του ν. 3156/2003 (Α' 157) ή τη μεταβίβασή τους σε χρηματοδοτικό ή πιστωτικό ίδρυμα ή σε άλλη εταιρεία ή νομική οντότητα εφόσον τη διαχειρισή τους πραγματοποιεί πιστωτικό ίδρυμα κατά τις διατάξεις του ν. 4261/2014 (Α' 107) ή Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις του ν. 4354/2015, εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδά τους σε είκοσι (20) ισόποσες ετήσιες δόσεις, αρχής γενομένης από τη χρήση στην οποία πραγματοποιήθηκε η διαγραφή του χρέους ή η μεταβίβαση του δανείου ή της πίστωσης, αντιστοίχως,

ανεξάρτητα από τον χρόνο λογιστικής από αναγνώριση των οικείων περιουσιακών στοιχείων. Για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου, η χρεωστική διαφορά ισούται με το συνολικό ποσό της διαγραφής μείον τους μη εγγεγραμμένους τόκους, οι οποίοι και δεν εγγράφονται ή, αντιστοίχως, με το ποσό της ζημίας στην περίπτωση μεταβίβασης δανείων ή πιστώσεων.»

4. Στο τέλος της παρ. 8 του άρθρου 1 του ν. 4354/2015 (Α' 176) προστίθεται εδάφιο, ως εξής:

«Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις της παρούσας παύει αυτοδικαίως η άσκηση των δικαιωμάτων ψήφου που απορρέουν από τη συμμετοχή και επιβάλλεται από την Τράπεζα της Ελλάδος διοικητικό πρόστιμο, το οποίο δεν υπερβαίνει τις τριακόσιες χιλιάδες (300.000) ευρώ.»

5. Στην περ. α' της παρ. 13 του άρθρου 1 του ν. 4354/2015 προστίθεται υποπερ. ιι, ως εξής:

«ιι. παραιτείται ρητώς από την άδεια λειτουργίας, έπαυσε να ασκεί τη δραστηριότητά της για περίοδο μεγαλύτερη των έξι (6) μηνών ή δεν κάνει χρήση της άδειας λειτουργίας σε διάστημα δώδεκα (12) μηνών από τη λήψη της. Για την εφαρμογή της παρούσας δεν λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος πριν από τη θέση της σε ισχύ.»

Άρθρο 28 **Ρύθμιση θεμάτων του Ταμείου** **Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας**

1. Ο ν. 3864/2010 (Α' 119) τροποποιείται ως εξής:

α. Στην παρ. 2 του άρθρου 2 προστίθενται περ. ι) και ια), ως εξής:

«ι) Ασκεί τα δικαιώματα του παρόντος σε απορροφώσα ή διασπώμενη εταιρεία που προέκυψε λόγω εταιρικού μετασχηματισμού του ν. 4601/2019 (Α' 44) του πιστωτικού ιδρύματος στο οποίο παρείχε κεφαλαιακή ενίσχυση, στην οποία μετέχει λόγω του μετασχηματισμού αυτού.

ια) Ασκεί τα δικαιώματα του παρόντος και τα δικαιώματα των συμφωνιών - πλαίσιο της παρ. 4 του άρθρου 6 στο επωφελούμενο πιστωτικό ίδρυμα που προήλθε από τη μεταβίβαση του τραπεζικού κλάδου στο πλαίσιο μερικής διάσπασης ή απόσχισης κλάδου λόγω εταιρικού μετασχηματισμού του ν. 4601/2019 του πιστωτικού ιδρύματος που έλαβε κεφαλαιακή ενίσχυση από το Ταμείο.»

β. Το πρώτο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 6 αντικαθίσταται ως εξής:

«Για την πραγματοποίηση του σκοπού του Ταμείου και την άσκηση των δικαιωμάτων του το Ταμείο καθορίζει το περίγραμμα της συμφωνίας - πλαίσιο ή της τροποποιούμενης συμφωνίας - πλαίσιο με όλα τα πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία λαμβάνουν ή έχουν λάβει χρηματοοικονομική βοήθεια από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΕΤΧΣ) ή από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ), καθώς και με κάθε πιστωτικό ίδρυμα που προκύπτει από τη μεταβίβαση των τραπεζικών εργασιών του αρχικού πιστωτικού ιδρύματος στο πλαίσιο μερικής διάσπασης ή απόσχισης κλάδου λόγω εταιρικού μετασχηματισμού του ν. 4601/2009.»

γ. Στο άρθρο 10 προστίθεται παρ. 12 ως εξής:

«12. Το Ταμείο διατηρεί όλα τα δικαιώματα του παρόντος άρθρου και στα επωφελούμενα πιστωτικά ιδρύμα-

τα που προκύπτουν λόγω εταιρικού μετασχηματισμού του ν. 4601/2019 του πιστωτικού ιδρύματος που έλαβε κεφαλαιακή ενίσχυση σύμφωνα με τον παρόντα νόμο.»

2. Το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και τα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν λάβει κεφαλαιακή ενίσχυση από αυτό ή τα επωφελούμενα πιστωτικά ιδρύματα που προέρχονται από τη μεταβίβαση τραπεζικών εργασιών λόγω διάσπασης ή μερικής απόσχισης κλάδου στο πλαίσιο εταιρικού μετασχηματισμού του ν. 4601/ 2019 μπορούν να αποφασίζουν την παράταση των συμβάσεων με τους ορκωτούς ελεγκτές στους οποίους έχει ανατεθεί ο έλεγχος του πιστωτικού ιδρύματος και μετά το πέρας της πενταετίας, για διάστημα που δεν υπερβαίνει συνολικά τη δεκαετία, σύμφωνα με το άρθρο 17 του Κανονισμού (ΕΕ) υπ' αρ. 537/2014 (L 158), εφόσον η Γενική Συνέλευση των μετόχων του πιστωτικού ιδρύματος εγκρίνει τη σχετική αιτιολογημένη εισήγηση που υποβάλλει κατόπιν σύστασης της επιτροπής ελέγχου, το Διοικητικό Συμβούλιο. Κάθε αντίθετη συμφωνία τροποποιείται αναλόγως μετά από την παραπάνω απόφαση της Γενικής Συνέλευσης.

3. Η θητεία μέλους του Γενικού Συμβουλίου ή της Εκτελεστικής Επιτροπής του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας που λήγει εντός των μηνών Μαΐου και Ιουνίου 2020, παρατείνεται για άλλους δύο (2) μήνες από τη λήξη της, ενώ δεν μπορεί να ανανεωθεί πριν την ολοκλήρωση της αξιολόγησης που διενεργεί η Επιτροπή Επιλογής, σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 4 Α του ν. 3864/2010 (Α' 119). Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, η παράταση μπορεί να επεκταθεί για άλλον έναν (1) μήνα, αν συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'
ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ν. 4364/2016 ΓΙΑ
ΤΗΝ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 2 ΤΗΣ
ΟΔΗΓΙΑΣ (ΕΕ) 2019/2177 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ
18ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2019 (L 334) ΓΙΑ ΤΗΝ
ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2009/138/ΕΚ
ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΛΗΨΗ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΑΣΚΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ
ΑΝΤΑΣΦΑΛΙΣΗΣ (ΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑ ΙΙ)

Άρθρο 29
Τροποποιήσεις του ν. 4364/2016

Ο ν. 4364/2016 (Α' 107) τροποποιείται ως εξής:

1. Το πρώτο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 56 αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Η προσαρμογή λόγω μεταβλητότητας της παρ. 3 στα επιτόκια άνευ κινδύνου, που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της βέλτιστης εκτίμησης των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών υποχρεώσεων που προέρχονται από προϊόντα που πωλούνται στην ασφαλιστική αγορά της Ελλάδας ή ενός άλλου κράτους, προσαυξάνεται περαιτέρω, πριν από την εφαρμογή του συντελεστή εξήντα πέντε τοις εκατό (65%), κατά τη διαφορά μεταξύ του διορθωμένου για τον κίνδυνο πιστωτικού περιθωρίου αντίστοιχα της Ελλάδας ή του κράτους αυτού και του διπλάσιου του διορθωμένου για τον κίνδυνο συναλλα-

ματικού περιθωρίου, όποτε η διαφορά αυτή είναι θετική και το διορθωμένο για τον κίνδυνο πιστωτικό περιθώριο της Ελλάδας ή του αντίστοιχου κράτους είναι υψηλότερο από ογδόντα πέντε (85) μονάδες βάσης.»

2. Μετά την παρ. 3 του άρθρου 87 προστίθεται παρ. 3α ως εξής:

«3α. Η Εποπτική Αρχή ενημερώνει την ΕΑΑΕΣ, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 35 του Κανονισμού (ΕΕ) 1094/2010, σχετικά με κάθε αίτηση για χρήση ή αλλαγή εσωτερικού υποδείγματος. Η Εποπτική Αρχή δύναται να ζητήσει την σύμφωνα με την περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 8 του Κανονισμού (ΕΕ) 1094/2010 τεχνική συνδρομή από την ΕΑΑΕΣ, σχετικά με την απόφαση επί αίτησης για χρήση ή αλλαγή εσωτερικού υποδείγματος.»

3. Μετά το τέλος του άρθρου 120, προστίθεται νέα Ενότητα 2Α, καθώς και νέα άρθρα 120α και 120β, ως ακολούθως:

«ΕΝΟΤΗΤΑ 2Α
ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΠΛΑΤΦΟΡΜΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Άρθρο 120α
Ειδοποίηση
(άρθρο 152α της Οδηγίας 2009/138/ΕΚ)

1. Πριν η Εποπτική Αρχή χορηγήσει άδεια λειτουργίας σε ασφαλιστική ή αντασφαλιστική επιχείρηση, η οποία εμφανίζει στο πρόγραμμα δραστηριοτήτων της ότι προτίθεται να δραστηριοποιηθεί σε άλλο κράτος - μέλος είτε υπό καθεστώς ελεύθερης παροχής υπηρεσιών είτε υπό καθεστώς εγκατάστασης, και οι δραστηριότητες που θα αναλάβει ενδέχεται να είναι σημαντικές σε σχέση με την αγορά του κράτους - μέλους υποδοχής, η Εποπτική Αρχή ειδοποιεί σχετικά την ΕΑΑΕΣ και την εποπτική αρχή του σχετικού κράτους - μέλους υποδοχής. Αντίστοιχα η Εποπτική Αρχή λαμβάνει την ίδια ενημέρωση από το κράτος - μέλος καταγωγής όταν η Ελλάδα είναι το κράτος - μέλος υποδοχής.

2. Επιπροσθέτως της ειδοποίησης που προβλέπεται στην παρ. 1, η Εποπτική Αρχή ειδοποιεί την ΕΑΑΕΣ, καθώς και την εποπτική αρχή του σχετικού κράτους - μέλους υποδοχής, εφόσον εντοπίζει επιδείνωση των χρηματοοικονομικών συνθηκών ή άλλους αναδυόμενους κινδύνους που προκαλούνται από ασφαλιστική ή αντασφαλιστική επιχείρηση με έδρα στην Ελλάδα που εκτελεί δραστηριότητες σε άλλο κράτος - μέλος είτε υπό καθεστώς ελεύθερης παροχής υπηρεσιών είτε υπό καθεστώς εγκατάστασης και οι οποίοι μπορεί να έχουν διασυννοριακές επιπτώσεις. Αντίστοιχα η Εποπτική Αρχή λαμβάνει την ίδια ενημέρωση από την Αρχή του κράτους - μέλους καταγωγής, όταν η Ελλάδα είναι το κράτος - μέλος υποδοχής.

Η Εποπτική Αρχή, για κάθε ασφαλιστική ή αντασφαλιστική επιχείρηση, με έδρα σε άλλο κράτος - μέλος και η οποία λειτουργεί στην Ελλάδα είτε υπό καθεστώς ελεύθερης παροχής υπηρεσιών είτε υπό καθεστώς εγκατάστασης, για την οποία έχει σοβαρές και βάσιμες ανησυχίες όσον αφορά την προστασία των καταναλωτών, δύναται να ειδοποιήσει σχετικά την Εποπτική Αρχή του κράτους - μέλους καταγωγής. Σε περίπτωση που δεν

μπορεί να εξευρεθεί διμερής λύση, τότε η Εποπτική Αρχή δύναται να παραπέμψει το ζήτημα στην ΕΑΑΕΣ και να ζητήσει τη συνδρομή της.

3. Οι ειδοποιήσεις των παρ. 1 και 2 είναι αρκούτσες λεπτομερείς, ώστε να καθίσταται δυνατή η ορθή εκτίμηση της κατάστασης.

4. Οι ειδοποιήσεις των παρ. 1 και 2 δεν θίγουν τις αρμοδιότητες εποπτείας της Εποπτικής Αρχής επί των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων, όπως προβλέπονται στον παρόντα νόμο, είτε η Ελλάδα είναι κράτος - μέλος καταγωγής είτε υποδοχής.

Άρθρο 120β
Πλατφόρμες συνεργασίας
(άρθρο 152β της Οδηγίας 2009/138/ΕΚ)

1. Σε περίπτωση δικαιολογημένων ανησυχιών περί αρνητικών συνεπειών για τους λήπτες ασφάλισης ή τους ασφαλισμένους αναφορικά με μια ασφαλιστική ή αντασφαλιστική επιχείρηση με έδρα σε άλλο κράτος - μέλος, η οποία λειτουργεί ή προτίθεται να λειτουργήσει στην Ελλάδα είτε υπό καθεστώς ελεύθερης παροχής υπηρεσιών είτε υπό καθεστώς εγκατάστασης και οι δραστηριότητες αυτές επηρεάζουν την ελληνική αγορά ιδιωτικής ασφάλισης, η Εποπτική Αρχή μπορεί να απευθύνει αίτημα στην ΕΑΑΕΣ για τη δημιουργία και τον συντονισμό μιας πλατφόρμας συνεργασίας για την ενίσχυση της ανταλλαγής πληροφοριών και την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των σχετικών εποπτικών αρχών.

Η Εποπτική Αρχή συμμετέχει σε πλατφόρμες συνεργασίας που δημιουργούνται από την ΕΑΑΕΣ σύμφωνα με το άρθρο 152β της Οδηγίας 2009/138/ΕΚ και οι οποίες αφορούν ασφαλιστικές ή αντασφαλιστικές επιχειρήσεις με έδρα σε άλλο κράτος - μέλος, οι οποίες λειτουργούν στην Ελλάδα είτε υπό καθεστώς ελεύθερης παροχής υπηρεσιών είτε υπό καθεστώς εγκατάστασης.

2. Η Εποπτική Αρχή μπορεί να δημιουργεί και να συντονίζει πλατφόρμες συνεργασίας για ασφαλιστικές επιχειρήσεις με έδρα στην Ελλάδα και οι οποίες λειτουργούν σε άλλα κράτη - μέλη είτε υπό καθεστώς ελεύθερης παροχής υπηρεσιών είτε υπό καθεστώς εγκατάστασης, προσκαλώντας τις εποπτικές αρχές των άλλων κρατών-μελών.

Επίσης, η Εποπτική Αρχή μπορεί να συμμετέχει σε πλατφόρμες συνεργασίας που δημιουργούν εποπτικές αρχές άλλων κρατών - μελών και οι οποίες αφορούν ασφαλιστικές ή αντασφαλιστικές επιχειρήσεις με έδρα σε άλλο κράτος - μέλος, οι οποίες λειτουργούν στην Ελλάδα είτε υπό καθεστώς ελεύθερης παροχής υπηρεσιών είτε υπό καθεστώς εγκατάστασης.

3. Η συμμετοχή της Εποπτικής Αρχής σε πλατφόρμες συνεργασίας δεν επηρεάζει τις αρμοδιότητές της ως προς την εποπτεία των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων με έδρα στην Ελλάδα, καθώς και των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων με έδρα σε άλλο κράτος - μέλος που λειτουργούν στην Ελλάδα είτε υπό καθεστώς ελεύθερης παροχής υπηρεσιών είτε υπό καθεστώς εγκατάστασης, όπως οι αρμοδιότητες αυτές προβλέπονται στον παρόντα νόμο.

4. Η Εποπτική Αρχή παρέχει εγκαίρως, κατόπιν αιτήματος της ΕΑΑΕΣ, όλες τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες

για την ορθή λειτουργία κάθε πλατφόρμας συνεργασίας στην οποία συμμετέχει.»

4. Το τρίτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 189, αντικαθίσταται ως εξής:

«Η Εποπτική Αρχή, εφόσον δρα ως αρχή εποπτείας του ομίλου, ενημερώνει τα λοιπά μέλη του κολλεγίου εποπτικών αρχών περιλαμβανομένης της ΕΑΑΕΣ, σχετικά με τη παραλαβή της αίτησης και τους διαβιβάζει την πλήρη αίτηση, περιλαμβανομένης της τεκμηρίωσης που υπέβαλε η επιχείρηση, χωρίς καθυστέρηση.

Η Εποπτική Αρχή δύναται να ζητήσει, την σύμφωνα με την περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 8 του Κανονισμού (ΕΕ) 1094/2010, τεχνική συνδρομή της ΕΑΑΕΣ, σχετικά με την απόφαση επί της αίτησης.»

5. Το πέμπτο και το έκτο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 189, αντικαθίστανται ως εξής:

«Σε περίπτωση που η ΕΑΑΕΣ δεν λάβει την αναφερόμενη στο δεύτερο εδάφιο της παρούσας, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 19 του Κανονισμού (ΕΕ) 1094/2010, απόφαση, τότε η Εποπτική Αρχή, εφόσον δρα ως αρχή εποπτείας του ομίλου, λαμβάνει την τελική απόφαση. Η απόφαση αυτή αναγνωρίζεται ως καθοριστική και εφαρμόζεται υποχρεωτικά από τις λοιπές ενδιαφερόμενες εποπτικές αρχές.

Σε περίπτωση που η ΕΑΑΕΣ δεν λάβει την αναφερόμενη στο δεύτερο εδάφιο της παρούσας, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 19 του Κανονισμού (ΕΕ) 1094/2010 απόφαση, η απόφαση που λαμβάνεται από την αρχή εποπτείας του ομίλου αναγνωρίζεται ως καθοριστική και εφαρμόζεται υποχρεωτικά από την Εποπτική Αρχή.»

6. Το πέμπτο και το έκτο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 194 αντικαθίστανται ως εξής:

«Σε περίπτωση που η ΕΑΑΕΣ δεν λάβει την αναφερόμενη στο δεύτερο εδάφιο της παρούσας σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 19 του Κανονισμού (ΕΕ) 1094/2010 απόφαση, τότε η Εποπτική Αρχή, εφόσον δρα ως αρχή εποπτείας του ομίλου, λαμβάνει την τελική απόφαση. Η απόφαση αυτή αναγνωρίζεται ως καθοριστική και εφαρμόζεται υποχρεωτικά από τις λοιπές αρμόδιες εποπτικές αρχές.

Σε περίπτωση που η ΕΑΑΕΣ δεν λάβει την αναφερόμενη στο δεύτερο εδάφιο της παρούσας, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 19 του Κανονισμού (ΕΕ) 1094/2010 απόφαση, η απόφαση που λαμβάνεται από την αρχή εποπτείας του ομίλου αναγνωρίζεται ως καθοριστική και εφαρμόζεται υποχρεωτικά από την Εποπτική Αρχή.»

ΜΕΡΟΣ Γ'
ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Άρθρο 30
Ρυθμίσεις για την ακύρωση ή τροποποίηση
άμεσου προσδιορισμού φόρου, πράξης
προσδιορισμού φόρου και πράξης επιβολής
προστίμου στον Κώδικα Φορολογικής
Διαδικασίας

Στον ν. 4174/2013 (Α' 170) επέρχονται τροποποιήσεις ως εξής:

1. Προστίθεται άρθρο 63B ως εξής:

«Άρθρο 63B

Ακύρωση ή τροποποίηση άμεσου προσδιορισμού φόρου, πράξης προσδιορισμού φόρου και πράξης επιβολής προστίμου

1. Άμεσος προσδιορισμός φόρου ή πράξη διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή πράξη επιβολής προστίμου δύναται να ακυρωθεί ή να τροποποιηθεί, κατά περίπτωση, με τη διαδικασία του παρόντος, για έναν από τους εξής λόγους:

- α) για πρόδηλη έλλειψη φορολογικής υποχρέωσης,
- β) για αριθμητικό ή υπολογιστικό λάθος.

2. Για την ακύρωση ή τροποποίηση υποβάλλεται αίτηση του φορολογούμενου εντός προθεσμίας τριών (3) ετών από την κοινοποίηση της πράξης ή, σε περίπτωση άμεσου προσδιορισμού του φόρου, από την υποβολή της δήλωσης. Αν η έλλειψη φορολογικής υποχρέωσης οφείλεται σε επιγενόμενο λόγο, που γεννήθηκε εντός του τελευταίου τριμήνου της προθεσμίας του προηγούμενου εδαφίου, η αίτηση δύναται να υποβληθεί εντός τριών (3) μηνών από τη γένεση του λόγου αυτού. Η σχετική πράξη ακύρωσης ή τροποποίησης εκδίδεται εντός προθεσμίας τριών (3) μηνών από την υποβολή της αίτησης.

3. Άμεσος προσδιορισμός ή πράξη διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή πράξη επιβολής προστίμου δύναται να ακυρωθεί ή να τροποποιηθεί για τους λόγους που αναφέρονται στην παρ. 1 και χωρίς την αίτηση της παρ. 2. Επιπλέον, ποσά που οφείλονται από τον φορολογούμενο με βάση την πράξη τροποποίησης της παρούσας, καταβάλλονται εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση της πράξης αυτής στον φορολογούμενο.

4. Κατά της πράξης της Φορολογικής Διοίκησης, με την οποία απορρίπτεται η αίτηση του φορολογούμενου, καθώς και κατά της πράξης που εκδόθηκε με βάση την παρ. 3, χωρεί άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 63.

5. Η διαδικασία του παρόντος δεν αναστέλλει την προθεσμία και δεν κωλύει την άσκηση της ενδικοφανούς προσφυγής ή της προσφυγής ενώπιον του δικαστηρίου. Η άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής ή η εκκρεμοδικία δεν κωλύουν τη διαδικασία του παρόντος. Αν έχει ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή με την οποία προβάλλεται ως λόγος ακύρωσης ή τροποποίησης πράξης λόγος που αναφέρεται στην παρ. 1, δεν χωρεί κατά της ίδιας πράξης και για τον ίδιο λόγο υποβολή αίτησης με βάση τις διατάξεις της παρ. 2 ή έκδοση πράξης χωρίς αίτηση με βάση τις διατάξεις της παρ. 3.

6. Με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων μπορεί να καθορίζονται η διαδικασία, ο τρόπος υποβολής της αίτησης, τα αρμόδια όργανα για την έκδοση της πράξης, ο τύπος και το περιεχόμενο της πράξης και κάθε ειδικότερο θέμα για την εφαρμογή του παρόντος.»

2. Στην παρ. 2 του άρθρου 36 προστίθεται περ. ε' ως εξής:

«ε) εάν υποβληθεί αίτηση για ακύρωση ή τροποποίηση σύμφωνα με το άρθρο 63B ή ακυρωθεί ή τροποποιηθεί άμεσος προσδιορισμός φόρου, πράξη προσδιορισμού φόρου ή πράξη επιβολής προστίμου χωρίς αίτηση του

φορολογούμενου, σύμφωνα με το άρθρο 63B, για περίοδο ενός (1) έτους μετά την έκδοση της πράξης ακύρωσης ή τροποποίησης του άρθρου 63B, και μόνο για το ζήτημα, το οποίο αφορά».

3. Στο τέλος της παρ. 4 του άρθρου 42 προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Η παραγραφή της αξίωσης για επιστροφή φόρου που προκύπτει ότι καταβλήθηκε αχρεώστια ως αποτέλεσμα έκδοσης πράξης για την ακύρωση ή την τροποποίηση άμεσου προσδιορισμού ή πράξης προσδιορισμού του φόρου ή πράξης επιβολής προστίμου, σύμφωνα με το άρθρο 63B, παρατείνεται κατά ένα έτος από την ημερομηνία έκδοσης της πράξης ακύρωσης ή τροποποίησης, εφόσον η πράξη, η οποία ακυρώνεται ή τροποποιείται, εκδίδεται εντός του τελευταίου έτους της προθεσμίας παραγραφής ή μετά από τη συμπλήρωση του χρόνου παραγραφής κατά τις διατάξεις των παρ. 1 και 2 του άρθρου 36.».

4. Στην παρ. 2 του άρθρου 45 προστίθεται περ. ι' ως εξής:

«ι) στην περίπτωση του άρθρου 63B, η πράξη ακύρωσης ή τροποποίησης που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο αυτό».

5. Στο άρθρο 72 προστίθενται παρ. 52, 53 και 54 ως εξής:

«52. Η αίτηση ακύρωσης ή τροποποίησης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 63B υποβάλλεται κατά άμεσου προσδιορισμού ή πράξεων διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή πράξεων επιβολής προστίμου που εκδίδονται από την 1η.1.2020 και μετά.

53. α) Κατ'εξαίρεση, άμεσος προσδιορισμός φόρου ή πράξεις προσδιορισμού φόρου ή επιβολής προστίμου που εκδόθηκαν εντός του 2019, για τις οποίες συντρέχει οποιοσδήποτε από τους λόγους που αναφέρονται στις περ. α' και β' της παρ. 1 του άρθρου 63B και για τις οποίες δεν έχει ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή ή προσφυγή ενώπιον του δικαστηρίου έως την ημερομηνία έναρξης ισχύος του άρθρου 63B, δύναται να ακυρωθούν ή να τροποποιηθούν κατ'εφαρμογή των οριζόμενων στην παρ. 2 του άρθρου 63B. Για τον σκοπό αυτόν υποβάλλεται αίτηση του φορολογούμενου για ακύρωση ή τροποποίηση έως τις 31.7.2020 και η πράξη της Φορολογικής Διοίκησης εκδίδεται μέχρι τις 30.9.2020. Έως τις 30.9.2020 δύναται να γίνει και η ακύρωση ή τροποποίηση άμεσου προσδιορισμού φόρου, της πράξης προσδιορισμού του φόρου και της πράξης επιβολής προστίμου, εφόσον έχει εκδοθεί, χωρίς αίτηση του φορολογούμενου, κατ'ανάλογη εφαρμογή των οριζόμενων στην παρ. 3 του άρθρου 63B. Στις περιπτώσεις που έχει ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή και δεν έχει συμπληρωθεί η προθεσμία εξέτασής της, η προθεσμία αυτή διακόπτεται από την έναρξη ισχύος του άρθρου 63B και η ασκηθείσα ενδικοφανής προσφυγή λογίζεται ως αίτηση του φορολογούμενου για την ακύρωση ή τροποποίηση, εξετάζεται ως τέτοια και η σχετική πράξη εκδίδεται έως τις 30.9.2020. Για τις υποθέσεις αυτές και σε περίπτωση ρητής απόρριψης του αιτήματος ακύρωσης ή τροποποίησης, επιτρέπεται η άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής

κατά της πράξης απόρριψης, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 63, με την οποία μπορούν να προβάλλονται και οι λόγοι που έχουν ήδη προβληθεί με την αρχικώς ασκηθείσα ενδικοφανή προσφυγή. Σε περίπτωση σιωπηρής απόρριψης του αιτήματος ακύρωσης ή τροποποίησης λόγω άπρακτης παρέλευσης της προθεσμίας του προηγούμενου εδαφίου, η αρχικώς ασκηθείσα ενδικοφανής προσφυγή και κάθε σχετικό έγγραφο διαβιβάζεται προς τη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών μέχρι τις 31.10.2020 και η προθεσμία εξέτασης της ενδικοφανούς προσφυγής εκκινεί εκ νέου από την 1η.11.2020.

Οι διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 63 εφαρμόζονται κατ' εξαίρεση και για όλες τις υποθέσεις της περ. α'.

Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, έπειτα από εισήγηση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, ορίζεται κάθε ειδικότερο θέμα για την εφαρμογή της παρούσας.

β) Πράξεις επιβολής προστίμου που αφορούν χρήσεις έως τις 31.12.2013 και εκδόθηκαν κατ' εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 32 με βάση στοιχεία που είχε στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση, ακυρώνονται με σχετική πράξη της Φορολογικής Διοίκησης, εφόσον κατά την έκδοση της πράξης προσδιορισμού φόρου δεν προκύπτει ποσό φόρου προς καταβολή.

γ) Για επιγενόμενους λόγους που γεννήθηκαν εντός του 2019, η αίτηση του δεύτερου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 63B υποβάλλεται εντός προθεσμίας τριών (3) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος.

54. α) Για αναδρομικά εισοδήματα από συντάξεις που αφορούν τα φορολογικά έτη 2014 έως και 2017, ανάγονται σε έτος άλλο από εκείνο στο οποίο εισπράχθηκαν και καταβλήθηκαν από 1.1.2015 έως και 31.12.2018, για τα οποία εκδίδεται:

αα) πράξη διοικητικού προσδιορισμού φόρου με βάση εκπρόθεσμη αρχική δήλωση που υποβλήθηκε από τον φορολογούμενο ή με βάση στοιχεία που έχει στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 32, ή

αβ) πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου κατόπιν εκπρόθεσμης τροποποιητικής δήλωσης, σύμφωνα με το άρθρο 34,

το άρθρο 54 δεν εφαρμόζεται και οι τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής του άρθρου 53 δεν μπορούν να υπερβούν το 20% του κυρίου φόρου που προσδιορίζεται με την πράξη, εφόσον πρόκειται για το πρώτο έτος καταβολής σύνταξης, η οποία έγινε καθυστερημένα από τον οικείο ασφαλιστικό φορέα.

Σε περίπτωση που τα ανωτέρω εισοδήματα καταβλήθηκαν αναδρομικά από την 1η.1.2014 έως και τις 31.12.2018 και ανάγονται σε χρήσεις έως και τις 31.12.2013, εφαρμόζεται το πρώτο εδάφιο της παρ. 18, οι επιβαλλόμενες κυρώσεις δεν δύναται να υπερβούν το 20% του κυρίου φόρου που προσδιορίζεται κατά την έκδοση της πράξης και το άρθρο 54 δεν εφαρμόζεται.

Οι ως άνω διατάξεις ισχύουν για πράξεις διοικητικού ή διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου που εκδίδονται από την 1η.1.2020.

β) Οι πρόσθετοι φόροι ή το πρόστιμο του άρθρου 54 και οι τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής του άρθρου 53

που επιβλήθηκαν με πράξεις διοικητικού προσδιορισμού φόρου που αφορούν σε χρήσεις έως τις 31.12.2013 και εκδόθηκαν εντός του έτους 2019, κατ' εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 32, με βάση στοιχεία που είχε στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση, για αποδοχές που εισπράχθηκαν αναδρομικά εντός του 2013, δεν δύναται να υπερβούν το 20% του κυρίου φόρου που προσδιορίσθηκε κατά την έκδοση της πράξης, εφόσον πρόκειται για το πρώτο έτος καταβολής σύνταξης, η οποία έγινε καθυστερημένα από τον οικείο ασφαλιστικό φορέα. Το ίδιο ισχύει για τα ανωτέρω εισοδήματα που θα εκκαθαριστούν εκ νέου από την αρμόδια υπηρεσία κατ' εφαρμογή της διαδικασίας που προβλέπεται στην παρ. 53. Με αίτημα του φορολογούμενου εκδίδεται νέα πράξη από τη Φορολογική Διοίκηση με την οποία οι πρόσθετοι φόροι ή οι τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής του άρθρου 53 περιορίζονται σε ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) του κυρίου φόρου και το πρόστιμο του άρθρου 54 δεν επιβάλλεται.»

Άρθρο 31

Τροποποίηση του άρθρου 66 του ν. 4646/2019 και παράταση της προθεσμίας υποβολής της αίτησης για τη λήψη μέτρων και για την αλληλέγγυα ευθύνη διοικούντων νομικά πρόσωπα

1. Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 28 του άρθρου 66 του ν. 4646/2019 (Α' 201) αντικαθίσταται αναδρομικά από την έναρξη ισχύος του ν. 4646/2019 ως εξής:

«Για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου, υποβάλλεται αίτηση στην αρχή που προέβη στις σχετικές ενέργειες λήψης των μέτρων έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020».

2. Η παρ. 29 του άρθρου 66 του ν. 4646/2019 (Α' 201) αντικαθίσταται και ισχύει αναδρομικά από την έναρξη ισχύος του ν. 4646/2019 ως εξής:

«29. Οι παρ. 1 και 2 του άρθρου 50 του ν. 4174/2013, όπως αντικαθίστανται με τις διατάξεις του άρθρου 34 του παρόντος, ισχύουν από τη δημοσίευση του παρόντος και εφαρμόζονται και για οφειλές, οι οποίες έχουν βεβαιωθεί πριν από τη θέση σε ισχύ του παρόντος σε βάρος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων για τις οποίες ευθύνονται αλληλεγγύως και προσωπικά τα φυσικά πρόσωπα κατ' εφαρμογή του άρθρου 50 παρ. 1 και 2, όπως ίσχυε πριν την τροποποίησή του με τις διατάξεις του άρθρου 34 του παρόντος, του άρθρου 115 του ν. 2238/1994 (Α' 151), της παρ. 7 του άρθρου 22 του ν. 2648/1998 (Α' 238), της περ. β' του άρθρου 55 του ν. 2859/2000 (Α' 248), καθώς και κάθε άλλης διάταξης με την οποία θεσπίζεται αλληλέγγυα ευθύνη για οφειλές για τις οποίες εφαρμόζεται ο Κώδικας. Οι οφειλές αυτές παύουν να βαραινούν τα αλληλεγγύως ευθυνόμενα πρόσωπα, εφόσον τα τελευταία δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις, που τίθενται με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 50 του ν. 4174/2013, όπως αντικαθίστανται με τις διατάξεις του άρθρου 34 του παρόντος για τη θεμελίωση της αλληλέγγυας ευθύνης και αίρονται τα σε βάρος τους ληφθέντα μέτρα. Για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου, υποβάλλεται αίτηση στην Υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης που είναι αρμόδια για την επιδίωξη της εί-

σπραξης των οφειλών μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2020. Η αίτηση μπορεί να υποβληθεί και για εκκρεμείς υποθέσεις οφειλών κατά την έννοια της παρ. 50 του άρθρου 72 του ν. 4174/2013, όπως ισχύει, καθώς και για εκκρεμείς υποθέσεις οφειλών ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων μετά από άσκηση ανακοπής.

Η Φορολογική Διοίκηση εκδίδει αιτιολογημένη πράξη, με την οποία αποδέχεται ή απορρίπτει την αίτηση. Κατά της τυχόν απορριπτικής απόφασης ή της σιωπηρής απόρριψης της αίτησης μπορεί να ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 63 του ν. 4174/2013. Ποσά που έχουν εισπραχθεί από τα πρόσωπα της παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. 4174/2013 δεν επιστρέφονται.»

3. Στο άρθρο 66 του ν. 4646/2019 προστίθεται παρ. 44, η οποία ισχύει αναδρομικά από την έναρξη ισχύος του ν. 4646/2019 ως εξής:

«44. Η παρ. 1 του άρθρου 31 του ν. 4321/2015 (Α' 32), όπως αντικαθίσταται με το άρθρο 64 του παρόντος και ισχύει από τη δημοσίευση του παρόντος, εφαρμόζεται και για οφειλές που είχαν βεβαιωθεί σε βάρος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων πριν από τη θέση σε ισχύ του παρόντος και για τις οποίες ευθύνονται αλληλεγγύως, προσωπικά και εις ολόκληρον τα φυσικά πρόσωπα της παρ. 1 του άρθρου 31, όπως ίσχυε πριν την τροποποίησή του με το άρθρο 64, καθώς και για κάθε άλλη περίπτωση που είχαν βεβαιωθεί οφειλές κατ'εφαρμογή άλλης διάταξης, με την οποία θεσπίζεται αλληλέγγυα ευθύνη για ασφαλιστικές εισφορές, πρόσθετα τέλη, τόκους, προσαυξήσεις και λοιπές επιβαρύνσεις προς τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης.

Τα φυσικά πρόσωπα της παρ. 1 του άρθρου 31 του ν. 4321/2015 (Α' 32) δεν ευθύνονται για τις οφειλές αυτές, εφόσον δεν πληρούν τις προϋποθέσεις των περ. α), β) και γ) του άρθρου 64 του παρόντος και αίρονται τα σε βάρος τους ληφθέντα αναγκαστικά και άλλα μέτρα.

Για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου, υποβάλλεται αίτηση μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2020 στις αρμόδιες υπηρεσίες του Κέντρου Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (ΚΕΑΟ) που είναι αρμόδιο για την επιδίωξη της είσπραξης των ληξιπρόθεσμων ασφαλιστικών οφειλών. Η αίτηση μπορεί να υποβληθεί και για εκκρεμείς υποθέσεις.

Η αρμόδια Υπηρεσία του ΚΕΑΟ εκδίδει πράξη, με την οποία αποδέχεται ή απορρίπτει την αίτηση. Κατά της απορριπτικής απόφασης ή της σιωπηρής απόρριψης της αίτησης μπορεί να ασκηθεί προσφυγή του άρθρου 63 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

Ποσά που έχουν εισπραχθεί από τα πρόσωπα της παρ. 1 του άρθρου 31 του ν. 4321/2015 (Α' 32) δεν επιστρέφονται.»

Άρθρο 32

Τροποποίηση του άρθρου 36 του ν. 2093/1992 σχετικά με την άρση ακινησίας οχημάτων έτους 2020 με αναλογική καταβολή τελών κυκλοφορίας

Στο άρθρο 36 του ν. 2093/1992 (Α' 181) επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις:

1. Το πέμπτο εδάφιο της παρ. 1 αντικαθίσταται ως εξής: «Εξαιρετικά, δίνεται εναλλακτικά η δυνατότητα άρσης της ακινησίας οχήματος αυτοκινήτου ή μοτοσικλέτας ιδιωτικής χρήσης του πρώτου εδαφίου της παρούσας, άπαξ, εντός του έτους 2020, με αναλογική καταβολή των δωδεκατημορίων των ετήσιων τελών κυκλοφορίας που αντιστοιχούν στους μήνες άρσης ακινησίας του οχήματος.

Διάστημα άρσης ακινησίας μικρότερο του μηνός λογίζεται για τους σκοπούς του παρόντος, ως ολόκληρος μήνας και καταβάλλεται για αυτό ποσό ίσο με ένα δωδεκατημόριο των ετήσιων τελών κυκλοφορίας.»

2. Το ένατο εδάφιο της παρ. 1 αντικαθίσταται ως εξής: «Σε περίπτωση άρσης αναγκαστικής ακινησίας, εξαιρετικά εντός του έτους 2020, καταβάλλονται αναλογικά τα τέλη κυκλοφορίας για τους μήνες που υπολείπονται μέχρι το τέλος του έτους.»

Άρθρο 33

Τροποποίηση άρθρων 37 και 41 του ν. 4389/2016 σχετικά με τον περιφερειακό εξοπλισμό της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων

1. Το ένατο εδάφιο του άρθρου 37 του ν. 4389/2016 (Α' 94) αντικαθίσταται με νέα εδάφια ως εξής:

«Η Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ. του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης εγκαθιστά, διαχειρίζεται και παραμετροποιεί τις κεντρικές και δικτυακές υπολογιστικές υποδομές της Αρχής και το συστημικό λογισμικό (λειτουργικό σύστημα - πακέτα λογισμικού υπολογιστικής υποδομής), μεριμνά για την αδειοδότησή του και ευθύνεται έναντι της Αρχής για οποιαδήποτε παραβίαση των υποχρεώσεων αυτών.

Η Αρχή εγκαθιστά, διαχειρίζεται, παραμετροποιεί και συντηρεί τις περιφερειακές υπολογιστικές υποδομές που της ανήκουν ή της έχουν παραχωρηθεί κατά χρήση και δύναται να λαμβάνει τεχνική υποστήριξη από τη Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ. του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης σύμφωνα με την παρ. 11 του άρθρου 41.

Η Αρχή οφείλει να ακολουθεί τις προδιαγραφές και συστάσεις της Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ. όσον αφορά θέματα διασυνδέσεων του περιφερειακού υπολογιστικού και δικτυακού εξοπλισμού με τον κεντρικό υπολογιστικό και δικτυακό εξοπλισμό που διαχειρίζεται η Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ.»

2. Στο άρθρο 41 του ν. 4389/2016 προστίθεται παρ. 14 ως εξής:

«14. Κατ'εξαίρεση όσων προβλέπονται στο δέκατο εδάφιο του άρθρου 37 του παρόντος, η Αρχή, για την εγκατάσταση, παραμετροποίηση και συντήρηση των περιφερειακών υπολογιστικών υποδομών που της έχουν παραχωρηθεί κατά χρήση, απευθύνει μέχρι την απόσυρσή τους σχετικό αίτημα προς την Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ. του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, η οποία αναλαμβάνει την προσήκουσα εξυπηρέτηση των αιτημάτων αυτών. Για τις περιφερειακές υπολογιστικές υποδομές που της ανήκουν, η Αρχή, δύναται να απευθύνει μέχρι τις 31.12.2021 σχετικό αίτημα, προσδιορίζοντας τις ανάγκες της και τις σχετικές προθεσμίες. Η Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ. αναλαμβάνει την προσήκουσα εξυπηρέτηση των αιτημάτων που δύναται να ικανοποιήσει, ενημερώνοντας προς τον

σκοπό αυτόν την Αρχή εντός δέκα (10) ημερών από τη λήψη του σχετικού αιτήματος. Περαιτέρω λεπτομέρειες εφαρμογής για τη διαδικασία υποβολής των σχετικών αιτημάτων, την ενημέρωση σχετικά με τη δυνατότητα, τους χρόνους και τις τυχόν προϋποθέσεις εξυπηρέτησής τους, καθώς και για την εξυπηρέτηση των αιτημάτων αυτών, δύνανται να ρυθμίζονται στη Συμφωνία Επιπέδου Εξυπηρέτησης της παρ. 11.»

Άρθρο 34 **Λειτουργία παιδικής χαράς στον** **Κήπο Ζαππείου**

Η παιδική χαρά, η οποία ευρίσκεται σε έκταση ιδιοκτησίας του Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου με την επωνυμία «Επιτροπή Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων» που εποπτεύεται από το Υπουργείο Οικονομικών, στο νοτιοανατολικό τμήμα του περιβάλλοντος χώρου του Ζαππείου Μεγάρου (Κήπος Ζαππείου) στο κέντρο της πόλεως των Αθηνών, η οποία περικλείεται από τις λεωφόρους Βασιλίσσης Αμαλίας, Βασιλίσσης Όλγας, Βασιλέως Κωνσταντίνου, την οδό Ηρώδου του Αττικού και συνορεύει με τον Εθνικό Κήπο, λειτουργεί με ευθύνη του ως άνω Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου, το οποίο λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την ασφαλή λειτουργία της εν λόγω παιδικής χαράς. Ειδικά ως προς την καταλληλότητα της λειτουργίας της, η παιδική χαρά αξιολογείται από την κατά τόπον αρμόδια «Επιτροπή Ελέγχου Παιδικών Χαρών», η οποία συγκροτείται από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής, σύμφωνα με την περ. α' της παρ. 3 του άρθρου 9 της υπ' αρ. 28492/11.05.2009 απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών, όπως ισχύει. Η τεχνική έκθεση που προβλέπεται στην παρ. 1 και στην περ. γ' της παρ. 3 του άρθρου 9 της 28492/11.05.2009 απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με την υπ' αρ. 27934/11.07.2014 απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, συντάσσεται από πτυχιούχο Μηχανικό ΠΕ ή ΤΕ, ο οποίος ορίζεται από την «Επιτροπή Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων» και υποβάλλεται προς θεώρηση στη Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών. Οι παρατηρήσεις της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών διατυπώνονται εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριάντα (30) ημερών και ενσωματώνονται στον προς υποβολή φάκελο.

Άρθρο 35 **Μείωση ΕΝ.Φ.Ι.Α.**

1. Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 5 του ν. 4223/2013 (Α' 287) αντικαθίσταται ως εξής:
«Ειδικά για τα έτη 2016, 2017, 2018, 2019 και 2020 στη συνολική αξία του πρώτου εδαφίου δεν συνυπολογίζεται η αξία των δικαιωμάτων επί γηπέδων εκτός σχεδίου πόλης ή οικισμού».

2. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2Α του άρθρου 7 του ν. 4223/2013, η φράση «για το έτος 2019» αντικαθίσταται από τη φράση «για τα έτη 2019 και 2020».

3. Η ισχύς του παρόντος άρθρου αρχίζει από την 1η Ιανουαρίου 2020.

Άρθρο 36 **Επέκταση του ευεργετήματος της** **έκπτωσης ποσοστού 25% σε εμπρόθεσμα** **καταβαλλόμενες δόσεις βεβαιωμένων οφειλών** **μηνός Ιουνίου 2020**

Στο έβδομο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 2 της από 11.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου που κυρώθηκε με το άρθρο 2 του ν. 4682/2020 (Α' 76) και ισχύει, μετά τη φράση «ημερομηνία καταβολής εντός του μηνός Μαΐου» προστίθεται η φράση «και Ιουνίου» και το εδάφιο διαμορφώνεται ως εξής:

«Η έκπτωση ποσοστού είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) επεκτείνεται και σε εμπροθέσμως καταβαλλόμενες δόσεις βεβαιωμένων οφειλών και δόσεις ρυθμίσεων ή διευκολύνσεων τμηματικής καταβολής με ημερομηνία καταβολής εντός των μηνών Μαΐου και Ιουνίου 2020 για επιχειρήσεις και φυσικά πρόσωπα, για τα οποία η προθεσμία καταβολής των εν λόγω οφειλών τους παρατείνεται με τις αποφάσεις της παρ. 2 με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων του προηγούμενου εδαφίου.»

Άρθρο 37 **Διαδικασία έκδοσης λογιστικών πολιτικών** **Τροποποίηση του ν. 4270/2014**

Το άρθρο 156 του ν. 4270/2014 (Α' 143) τροποποιείται ως εξής:

1. Η παρ. 4 αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται:

- α) Η πλήρης ανάπτυξη του βασικού σχεδίου λογαριασμών του προεδρικού διατάγματος της παρ. 3,
- β) η ανάπτυξη των ταξινομήσεων του προϋπολογισμού,
- γ) οι λογιστικές πολιτικές για την αρχική αναγνώριση, τη μεταγενέστερη επιμέτρηση, την παρουσίαση των στοιχείων των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, καθώς και τις γνωστοποιήσεις που αφορούν τα στοιχεία αυτά, μετά από σχετική γνωμοδότηση της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (ΕΛΤΕ) και
- δ) κάθε άλλο ειδικότερο θέμα.

Η ανωτέρω απόφαση, με εξαίρεση την περ. β', εκδίδεται κατόπιν εισήγησης της Διεύθυνσης Λογιστικής Γενικής Κυβέρνησης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.»

2. Η παρ. 5 αντικαθίσταται ως εξής:

«5. Μέχρι την έναρξη της εφαρμογής από τις οντότητες της Γενικής Κυβέρνησης των διατάξεων του π.δ. 54/2018 (Α' 103), που εκδόθηκε σύμφωνα με την παρ. 3, εξακολουθεί να ισχύει η εφαρμογή του διπλογραφικού συστήματος, τόσο ως προς τη σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και του απολογισμού, όσο και ως προς τον σχεδιασμό γενικά της λογιστικής της Γενικής Κυβέρνησης, που καθορίστηκε με:

- α) το π.δ. 80/1997 (Α' 68), για τους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης,
- β) το π.δ. 205/1998 (Α' 163), για τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου,
- γ) το π.δ. 146/2003 (Α' 122) και τον ν. 3697/2008 (Α' 194), για τα δημόσια νοσοκομεία,
- δ) το π.δ. 315/1999 (Α' 302), για τους Ο.Τ.Α. Α' βαθμού και κατ' αναλογία για τους Ο.Τ.Α. Β' βαθμού».

Άρθρο 38
Έκδοση λογιστικών πολιτικών για τη
συμπλήρωση του λογιστικού πλαισίου της
Γενικής Κυβέρνησης
Τροποποίηση του π.δ. 54/2018

1. Η παρ. 4 του άρθρου 9 του π.δ. 54/2018 (Α' 103) αντικαθίσταται ως εξής:

«4. α) Οι λογιστικές πολιτικές για τη σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων του παρόντος π.δ. θεμελιώνονται σε διεθνώς αποδεκτά λογιστικά πρότυπα για τον δημόσιο τομέα, όπως τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα Δημοσίου Τομέα (International Public Sector Accounting Standards - IPSAS).

β) Οι λογιστικές πολιτικές που εκδίδονται σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 156 του ν. 4270/2014, συμπληρώνουν το λογιστικό πλαίσιο της Γενικής Κυβέρνησης και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτού.

γ) Τροποποιήσεις των διεθνώς αποδεκτών λογιστικών προτύπων για τον δημόσιο τομέα, και ιδιαιτέρως των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων Δημοσίου Τομέα (IPSAS), θα λαμβάνονται υπόψη και αξιολογούνται από τη Διεύθυνση Λογιστικής Γενικής Κυβέρνησης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, η οποία μπορεί να εισηγείται προσαρμογές των κανόνων του παρόντος π.δ. προς τον Υπουργό Οικονομικών. Η Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (ΕΛΠΕ), στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της που προβλέπονται στο άρθρο 2 του ν. 3148/2003 (Α' 136), παρέχει γνωμοδότηση επί των εισηγήσεων που προβλέπονται στην παρούσα.»

2. Οι παρ. 1 και 2 του άρθρου 15 του π.δ. 54/2018 αντικαθίστανται ως εξής:

«1. Οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται από την Κεντρική Διοίκηση σταδιακά από 1.1.2019, εξαιρουμένων των διατάξεων:

α) της παρ. 3 του άρθρου 3, «Κοινό σχέδιο λογαριασμών», μόνο όσον αφορά στη λειτουργική ταξινόμηση,
 β) του άρθρου 10, «Ενοποιημένες χρηματοοικονομικές αναφορές»,

γ) των παρ. 2.4 και 2.5 του Κεφαλαίου Γ, «Ενσώματα πάγια, άυλα και αποθέματα» του Παραρτήματος 5, και
 δ) του Κεφαλαίου ΣΤ, «Προβλέψεις» του Παραρτήματος 5.

2. Οι διατάξεις των παρ. α), β), γ) και δ) της παρ. 1, εφαρμόζονται την 1η.1.2023 το αργότερο.

Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, κατόπιν εισήγησης της Διεύθυνσης Λογιστικής Γενικής Κυβέρνησης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, καθορίζονται οι λογιστικές πολιτικές, σύμφωνα με την παρ. γ' της παρ. 4 του άρθρου 156 του ν. 4270/2014, που εφαρμόζονται κατά τη μεταβατική περίοδο από 1.1.2019 μέχρι 1.1.2023.

3. Η παρ. 3 του άρθρου 15 του π.δ. 54/2018 καταργείται.

Άρθρο 39
Πολυετείς υποχρεώσεις
Τροποποίηση του ν. 4270/2014

Στο άρθρο 67 του ν. 4270/2014 (Α' 143) προστίθεται παρ. 8 ως εξής:

«8. Εφόσον οι αναλαμβανόμενες υποχρεώσεις αφορούν σε προμήθεια, παροχή υπηρεσιών, μισθώσεις και εκτέλεση δημοσίων έργων του Τακτικού Προϋπολογισμού και προβλέπεται να βαρύνουν τμηματικά ή εξ ολοκλήρου αποκλειστικά το επόμενο οικονομικό έτος ή τα επόμενα οικονομικά έτη, δεν απαιτείται η έκδοση απόφασης ανάληψης υποχρέωσης για το τρέχον έτος. Ειδικά σε αυτή την περίπτωση, η πολυετής έγκριση περιλαμβάνει, εκτός από τα οριζόμενα στην παρ. 5, κατ' αναλογία και τα οριζόμενα στις παρ. α) και β) της παρ. 1 του άρθρου 3 του π.δ. 80/2016 (Α' 145) στοιχεία. Σε περίπτωση έγγραφης άρνησης παροχής της βεβαίωσης της παρ. 4, για λόγους που ανάγονται στη νομιμότητα, ακολουθείται, κατ' αναλογία η διαδικασία της παρ. γ' της παρ. 1 του άρθρου 4 του π.δ. 80/2016 (Α' 145). Με την έναρξη του οικονομικού έτους εντός του οποίου επιβαρύνεται ο προϋπολογισμός του φορέα για την πραγματοποίηση της δαπάνης που αφορά η πολυετής έγκριση, εκδίδεται άμεσα και κατά προτεραιότητα η απόφαση ανάληψης υποχρέωσης. Η παροχή της έγκρισης προϋποθέτει, εκτός από τον έλεγχο της παρ. 4, τον έλεγχο και τη βεβαίωση νομιμότητας σύμφωνα με την παρ. α' του δευτέρου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 91 του ν. 4270/2014 (Α' 143).»

Άρθρο 40
Διαδικασία πολυετών υποχρεώσεων
Τροποποίηση του π.δ. 80/2016

Στο π.δ. 80/2016 (Α' 145) επέρχονται τροποποιήσεις ως εξής:

1. Η παρ. 4 του άρθρου 2 αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Ειδικά όσον αφορά στις δαπάνες για την πραγματοποίηση προμηθειών, παροχή υπηρεσιών, διενέργεια μισθώσεων και εκτέλεση δημοσίων έργων, η απόφαση ανάληψης υποχρέωσης εκδίδεται πριν από την υπογραφή της σχετικής διακήρυξης όπου απαιτείται, από το αρμόδιο όργανο του φορέα, εφόσον η προκαλούμενη δαπάνη από τις ανωτέρω αιτίες πρόκειται να βαρύνει εν όλω ή εν μέρει το τρέχον οικονομικό έτος. Στην αντίθετη περίπτωση, εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 8 του άρθρου 67 του ν. 4270/2014 (Α' 143). Ειδικότερα, επί όλων των διοικητικών πράξεων που εκδίδονται σε κάθε στάδιο της δαπάνης, εφόσον η προκαλούμενη δαπάνη δεν βαρύνει το τρέχον οικονομικό έτος, δεν απαιτείται η έκδοση απόφασης ανάληψης υποχρέωσης, υπό την προϋπόθεση ότι έχει εκδοθεί η πολυετής έγκριση του άρθρου 67 του ν. 4270/2014 (Α' 143), η οποία μνημονεύεται και ελέγχεται αρμοδίως κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 68 του ν. 4270/2014 (Α' 143) και στις διατάξεις του παρόντος.»

2. Η παρ. 4 του άρθρου 4 αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Οι διακηρύξεις, οι αποφάσεις ανάθεσης και οι συμβάσεις που συνάπτονται για λογαριασμό όλων των φορέων Γενικής Κυβέρνησης αναφέρουν απαραίτητα τον αριθμό και τη χρονολογία της απόφασης ανάληψης υποχρέωσης, εφόσον η προκαλούμενη δαπάνη πρόκειται να βαρύνει το τρέχον οικονομικό έτος, τον αριθμό καταχώρησής της στα λογιστικά βιβλία του οικείου φορέα, καθώς και τον αριθμό της απόφασης έγκρισης της πολυετούς ανάληψης, σε περίπτωση που η δαπάνη εκτείνεται σε περισσότερα του ενός οικονομικά έτη,

συμπεριλαμβανομένου του τρέχοντος. Σε περίπτωση που η προκαλούμενη δαπάνη πρόκειται να βαρύνει αποκλειστικά και μόνον το επόμενο ή τα επόμενα οικονομικά έτη, οι διακηρύξεις, οι αποφάσεις ανάθεσης και οι συμβάσεις της παρούσας φέρουν μόνο τον αριθμό της πολυετούς έγκρισης, κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 2.»

3. Η περ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 12 αντικαθίσταται ως εξής:

«γ) Διακηρύξεις, όπου απαιτείται, και αποφάσεις ανάθεσης που εκδίδονται και συμβάσεις που συνάπτονται από φορείς της Γενικής Κυβέρνησης είναι άκυρες, εφόσον δεν έχει προηγηθεί η έκδοση της απόφασης ανάληψης υποχρέωσης της παρ. 2 του άρθρου 2, υπό την επιφύλαξη της παρ. 4 του άρθρου 2 και της παρ. 4 του άρθρου 4».

Άρθρο 41

Κατάργηση προθεσμίας έκδοσης αποφάσεων καθορισμού αποδοχών ειδικών κατηγοριών Τροποποίηση του ν. 4354/2015

Η περ. β' της παρ. 6 του άρθρου 22 του ν. 4354/2015 (Α' 176) καταργείται από 1.1.2020.

Άρθρο 42

Παράταση προθεσμίας αποστολής Απολογισμού, Ισολογισμού και λοιπών Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων οικονομικού έτους 2019 στο Ελεγκτικό Συνέδριο και εισαγωγής αυτών στη Βουλή των Ελλήνων

1. Παρατείνεται μέχρι τέλος Ιουλίου 2020, η προθεσμία του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 167 του ν. 4270/2014 (Α' 143), για την αποστολή από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, του Απολογισμού, Ισολογισμού και των λοιπών Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων του οικονομικού έτους 2019 στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

2. Παρατείνεται μέχρι τέλος Νοεμβρίου 2020, η προθεσμία του τρίτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 167 του ν. 4270/2014, για την αποστολή από το Ελεγκτικό Συνέδριο της Έκθεσής του (Διαδήλωση) επί της ορθότητας και αξιοπιστίας του Απολογισμού, Ισολογισμού και των λοιπών Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων του οικονομικού έτους 2019, στο Υπουργείο Οικονομικών.

3. Παρατείνεται μέχρι τέλος Δεκεμβρίου του 2020, η προθεσμία της παρ. 2 του άρθρου 167 του ν. 4270/2014, όπως ισχύει, για την εισαγωγή από τον Υπουργό Οικονομικών του Απολογισμού, Ισολογισμού και των λοιπών Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων του οικονομικού έτους 2019, μαζί με τη Διαδήλωση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στη Βουλή για κύρωση. Η εισαγωγή του προηγούμενου εδαφίου πρέπει πάντως να προηγηθεί της ψήφισης του Κρατικού Προϋπολογισμού του οικονομικού έτους 2021.

Άρθρο 43

Πληρωμή μισθοδοσίας μέσω του συστήματος της Ενιαίας Αρχής Πληρωμής

Τροποποίηση της παρ. 5 του άρθρου τεσσαρακοστού τρίτου της από 20.03.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου, όπως κυρώθηκε με τον ν. 4683/2020

Στο τέλος της παρ. 5 του άρθρου τεσσαρακοστού τρίτου της από 20.03.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 68), όπως κυρώθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4683/2020 (Α' 83), καταργείται το τελευταίο εδάφιο και η παρ. 5 διαμορφώνεται ως εξής:

«5. Μετά από τη λήξη των έκτακτων μέτρων, κάθε διαφοροποίηση του προεπιλεγμένου αρχείου που αναρτάται για πληρωμή σε σχέση με το πραγματικό αρχείο που θα έπρεπε να είχε αναρτηθεί, τακτοποιείται από τον εκάστοτε εκκαθαριστή αποδοχών.»

Άρθρο 44

Αστικοί συνεταιρισμοί - Τροποποίηση του ν. 1667/1986

Στο τέλος της παρ. 2 του άρθρου 5 του ν. 1667/1986 (Α' 196) προστίθεται εδάφιο, ως εξής:

«Ειδικά για τη διαχειριστική χρήση του 2019, η σύγκληση της τακτικής Γενικής Συνέλευσης των αστικών συνεταιρισμών δύναται να πραγματοποιηθεί έως τις 30.9.2020, η δε θητεία των διοικητικών και εποπτικών συμβουλίων παρατείνεται μέχρι τη σύγκληση της συνέλευσης αυτής. Η ως άνω γενική συνέλευση μπορεί να διενεργείται και με οπτικοακουστικά ή άλλα ηλεκτρονικά μέσα, χωρίς τη φυσική παρουσία του μεριδιούχου στον τόπο διεξαγωγής της, ανεξαρτήτως σχετικής πρόβλεψης στο καταστατικό. Στην περίπτωση αυτή, ο συνεταιρισμός λαμβάνει επαρκή μέτρα ώστε:

α) να είναι σε θέση να διασφαλίσει την ταυτότητα του συμμετέχοντος προσώπου, τη συμμετοχή αποκλειστικά των προσώπων που δικαιούνται να συμμετέχουν ή να παρίστανται στη γενική συνέλευση και την ασφάλεια της ηλεκτρονικής σύνδεσης,

β) να παρέχεται η δυνατότητα στον συμμετέχοντα να παρακολουθεί, με ηλεκτρονικά ή οπτικοακουστικά μέσα, τη διεξαγωγή της συνέλευσης και να απευθύνεται στη συνέλευση, προφορικά ή εγγράφως, κατά τη διάρκεια της συνέλευσης από απόσταση, καθώς και να ψηφίζει επί των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης και

γ) να είναι δυνατή η ακριβής καταγραφή της ψήφου του συμμετέχοντος από απόσταση.

Οι μεριδιούχοι που συμμετέχουν στη γενική συνέλευση από απόσταση λαμβάνονται υπόψη για το σχηματισμό της απαρτίας και πλειοψηφίας όπως ακριβώς οι παρόντες.»

Άρθρο 45

Παράταση διευκόλυνσης πρόσβασης σε χρηματοδότηση των κατά κύριο επάγγελμα αγροτών

Παρατείνεται μέχρι 31.12.2020 η σύναψη και ανανέωση συμβάσεων δανείων, πιστώσεων και χρηματοδοτήσεων από πιστωτικά και λοιπά χρηματοδοτικά ιδρύματα με κατά κύριο επάγγελμα αγρότες για ποσό μέχρι είκοσι πέντε χιλιάδες (25.000) ευρώ, καθώς και η εκταμίευση των σχετικών πιστώσεων, χωρίς την προσκόμιση αποδεικτικού ασφαλιστικής ενημερότητας από τον χρηματοδοτούμενο, κατ' εξαίρεση των οριζόμενων στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 27 του ν. 4611/2019 (Α' 73).

Άρθρο 46

Η παράγραφος 2 του άρθρου 14 του ν. 4652/2020 (Α' 9) αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Αναστέλλεται μέχρι τις 31.12.2020 η εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 47, 48 και 49 του ν. 4646/2019 (Α' 201), με εξαίρεση τη διάταξη της Ενότητας Β του άρθρου 48.»

Άρθρο 47**Ευεργέτημα μη καταχώρισης αξιογράφων σε αρχεία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς υπό όρους και συμπλήρωση ρυθμίσεων σχετικά με την αναστολή προθεσμιών λήξης, εμφάνισης και πληρωμής αξιογράφων στον τουριστικό κλάδο και σε επιχειρήσεις του τριτογενούς τομέα**

1. Κατά παρέκκλιση του δεύτερου και τρίτου εδαφίου της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 40 του ν. 3259/2004 (Α' 149), αξιόγραφα οφειλόμενα από τις επιχειρήσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου δεύτερου της από 30.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 75), όπως κυρώθηκε με τον ν. 4684/2020 (Α' 86), επί των οποίων έχει βεβαιωθεί αδυναμία πληρωμής από την πληρώτρια τράπεζα από 15.3.2020 έως την έναρξη ισχύος της από 30.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου χωρίς να έχει εκδοθεί διαταγή πληρωμής μέχρι την 1η Ιουνίου 2020, δεν καταχωρίζονται σε αρχεία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς, που τηρούνται από τα πιστωτικά και εν γένει χρηματοδοτικά ιδρύματα ή από φορείς που λειτουργούν νόμιμα χάριν αυτών, εάν αποδεδειγμένα εξοφληθούν εντός εβδομήντα πέντε (75) ημερών από τη δημοσίευση του παρόντος. Αξιόγραφα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας, τα οποία δεν εξοφλήθηκαν και καταχωρίστηκαν σε αρχεία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς, χωρίς να έχει εκδοθεί διαταγή πληρωμής, διαγράφονται από τη δημοσίευση του παρόντος και δεν καταχωρίζονται εκ νέου σε αυτά, εάν αποδεδειγμένα εξοφληθούν εντός εβδομήντα πέντε (75) ημερών από τη δημοσίευση του παρόντος.

2. α. Κατά παρέκκλιση του δεύτερου και τρίτου εδαφίου της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 40 του ν. 3259/2004 αξιόγραφα, οφειλόμενα από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τουριστικό κλάδο, επί των οποίων έχει βεβαιωθεί ή πρόκειται να βεβαιωθεί αδυναμία πληρωμής από την πληρώτρια τράπεζα από την 1η Ιουνίου 2020 έως τις 15 Ιουλίου 2020, δεν καταχωρίζονται σε αρχεία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς, που τηρούνται από τα πιστωτικά και εν γένει χρηματοδοτικά ιδρύματα ή από φορείς που λειτουργούν νόμιμα χάριν αυτών, εάν αποδεδειγμένα εξοφληθούν εντός εβδομήντα πέντε (75) ημερών από τη σφράγιση ή τη λήξη τους. Αξιόγραφα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας, τα οποία δεν εξοφλήθηκαν και καταχωρίστηκαν σε αρχεία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς, διαγράφονται από τη δημοσίευση του παρόντος και δεν καταχωρίζονται εκ νέου σε αυτά, εάν αποδεδειγμένα εξοφληθούν εντός εβδομήντα πέντε (75) ημερών από τη σφράγιση ή τη λήξη τους. Με απόφαση του Υπουργού

Οικονομικών ορίζονται οι Κωδικοί Αριθμοί Δραστηριότητας (ΚΑΔ) επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τουριστικό κλάδο και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας.

β. Στο πεδίο εφαρμογής της περ. α' της παρούσας εντάσσονται και επιχειρήσεις του τριτογενούς τομέα, των οποίων ο κύκλος εργασιών των μηνών Ιουλίου, Αυγούστου και Σεπτεμβρίου έτους 2019 αθροιστικά υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) του ετήσιου κύκλου εργασιών του ίδιου έτους, όπως αυτός υπολογίζεται είτε με βάση τις συνολικές εκροές που έχουν περιληφθεί σε αρχικές και τροποποιητικές δηλώσεις, εμπρόθεσμες ή εκπρόθεσμες δηλώσεις Φ.Π.Α. είτε με βάση άλλες δηλώσεις από τις οποίες προκύπτει ο κύκλος εργασιών τους, αν δεν υποβάλλουν δηλώσεις Φ.Π.Α.. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την εφαρμογή της παρούσας, οι Κωδικοί Αριθμοί Δραστηριότητας (ΚΑΔ) των επιχειρήσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της, η διαδικασία προσδιορισμού των δικαιούχων του ευεργετήματος από την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) και κάθε άλλο ειδικότερο θέμα.

3. Οι κομιστές των αξιογράφων της παρ. 2, συνολικής αξίας άνω του είκοσι τοις εκατό (20%) του μέσου μηνιαίου κύκλου συναλλαγών τους του αμέσως προηγούμενου φορολογικού έτους, όπως αυτός υπολογίζεται είτε με βάση τις συνολικές εκροές που έχουν περιληφθεί σε αρχικές και τροποποιητικές δηλώσεις, εμπρόθεσμες ή εκπρόθεσμες δηλώσεις Φ.Π.Α., είτε με βάση άλλες δηλώσεις από τις οποίες προκύπτει ο κύκλος εργασιών τους, αν δεν υποβάλλουν δηλώσεις Φ.Π.Α. απολαμβάνουν επίσης, κατά παρέκκλιση του δεύτερου και τρίτου εδαφίου της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 40 του ν. 3259/2004, το ευεργέτημα της μη καταχώρισης των οφειλόμενων από αυτούς αξιογράφων σε αρχεία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς που τηρούνται από τα πιστωτικά και εν γένει χρηματοδοτικά ιδρύματα ή από φορείς που λειτουργούν νόμιμα χάριν αυτών, εάν αποδεδειγμένα εξοφληθούν εντός εβδομήντα πέντε (75) ημερών από τη σφράγιση ή τη λήξη τους, αξιόγραφα τα οποία οφείλουν και για τα οποία έχει βεβαιωθεί ή πρόκειται να βεβαιωθεί αδυναμία πληρωμής από την πληρώτρια τράπεζα από την 1η Ιουνίου 2020 έως τις 15 Ιουλίου 2020. Αξιόγραφα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας, τα οποία δεν εξοφλήθηκαν και καταχωρίστηκαν σε αρχεία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς, διαγράφονται από τη δημοσίευση του παρόντος και δεν καταχωρίζονται εκ νέου σε αυτά, εάν αποδεδειγμένα εξοφληθούν εντός εβδομήντα πέντε (75) ημερών από τη σφράγιση ή τη λήξη τους. Για τον υπολογισμό της συνολικής αξίας των αξιογράφων λαμβάνεται υπόψη το άθροισμα της αξίας των αξιογράφων των παρ. 2 και 4 του παρόντος. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται η διαδικασία προσδιορισμού των δικαιούχων του ευεργετήματος από την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) και κάθε ειδικότερο θέμα διαδικαστικού και τεχνικού χαρακτήρα για την εφαρμογή του παρόντος.

4. Η περ. α' της παρ. 4 του δεύτερου άρθρου της από 30.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 75),

όπως κυρώθηκε με τον ν. 4684/2020 (Α' 86), και η οποία προστέθηκε με το άρθρο 38 του ν. 4690/2020 (Α' 104), αντικαθίσταται ως εξής:

«4. α) Οι προθεσμίες λήξης, εμφάνισης και πληρωμής αξιογράφων οφειλόμενων από επιχειρήσεις, με Κωδικούς Αριθμούς Δραστηριότητας (ΚΑΔ) που παρατίθενται στον πίνακα της παρούσας, οι οποίες ανεστάλησαν σύμφωνα με την περ. α' της παρ. 1, κατόπιν της ηλεκτρονικής διαβίβασης και γνωστοποίησής τους στη σχετική ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα της περ. β' της παρ. 1 του παρόντος, αναστέλλονται για επιπλέον εξήντα (60) ημέρες.

ΚΑΔ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ
55.10	Ξενοδοχεία και παρόμοια καταλύματα
55.20	Καταλύματα διακοπών και άλλα καταλύματα σύντομης διαμονής
55.30	Χώροι κατασκήνωσης, εγκαταστάσεις για οχήματα αναψυχής και ρυμουλκούμενα οχήματα
55.90.19	Άλλες υπηρεσίες καταλύματος π.δ.κ.α.
79.11	Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων
79.12	Δραστηριότητες γραφείων οργανωμένων ταξιδιών
79.90	Άλλες δραστηριότητες υπηρεσιών κρατήσεων και συναφείς δραστηριότητες

Στην παρούσα ρύθμιση εντάσσονται και επιχειρήσεις του τριτογενούς τομέα των οποίων ο κύκλος εργασιών μηνών Ιουλίου, Αυγούστου και Σεπτεμβρίου έτους 2019 υπερβαίνει αθροιστικά το πενήντα τοις εκατό (50%) του ετήσιου κύκλου εργασιών του ίδιου έτους, όπως αυτός υπολογίζεται είτε με βάση τις συνολικές εκροές που έχουν περιληφθεί σε αρχικές και τροποποιητικές δηλώσεις, εμπρόθεσμες ή εκπρόθεσμες δηλώσεις Φ.Π.Α. είτε με βάση άλλες δηλώσεις από τις οποίες προκύπτει ο κύκλος εργασιών τους, αν δεν υποβάλλουν δηλώσεις Φ.Π.Α. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την εφαρμογή της παρούσας, οι Κωδικοί Αριθμοί Δραστηριότητας (ΚΑΔ) των επιχειρήσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της, η διαδικασία προσδιορισμού των δικαιούχων του ευεργετήματος από την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) και κάθε άλλο ειδικότερο θέμα.»

5. Στην παρ. 4 του δεύτερου άρθρου της από 30.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 75), όπως κυρώθηκε με τον ν. 4684/2020 (Α' 86), και η οποία προστέθηκε με το άρθρο 38 του ν. 4690/2020 (Α' 104), προστίθεται περ. γ' ως εξής:

«γ) Στους κομιστές αξιογράφων της περ. α', η συνολική αξία των οποίων είναι μεγαλύτερη του είκοσι τοις εκατό (20%) του μέσου μηνιαίου κύκλου συναλλαγών τους του αμέσως προηγούμενου φορολογικού έτους, όπως αυτός υπολογίζεται είτε με βάση τις συνολικές εκροές που έχουν περιληφθεί σε αρχικές και τροποποιητικές, εμπρόθεσμες ή εκπρόθεσμες δηλώσεις ΦΠΑ, είτε με βάση άλλες δηλώσεις από τις οποίες προκύπτει ο κύκλος εργασιών, αν δεν υποβάλλουν δηλώσεις Φ.Π.Α., παρέχεται, κατά παρέκκλιση του δεύτερου και τρίτου εδαφίου της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 40 του ν. 3259/2004 (Α' 149), το ευεργετήμα της μη καταχώρισης σε αρχεία

δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς που τηρούνται από τα πιστωτικά και εν γένει χρηματοδοτικά ιδρύματα ή από φορείς που λειτουργούν νόμιμα χάριν αυτών, οφειλόμενων από αυτούς αξιογράφων, εάν αποδεδειγμένα εξοφλήσουν εντός εβδομήντα πέντε (75) ημερών από τη σφράγιση ή τη λήξη τους αξιόγραφα, τα οποία οφείλουν και για τα οποία έχει βεβαιωθεί ή πρόκειται να βεβαιωθεί αδυναμία πληρωμής από την πληρώτρια τράπεζα. Αξιόγραφα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας, τα οποία δεν εξοφλήθηκαν και καταχωρίστηκαν σε αρχεία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς, διαγράφονται από τη δημοσίευση του παρόντος και δεν καταχωρίζονται εκ νέου σε αυτά, εάν αποδεδειγμένα εξοφληθούν εντός εβδομήντα πέντε (75) ημερών από τη σφράγιση ή τη λήξη τους. Για τον υπολογισμό της συνολικής αξίας των αξιογράφων λαμβάνεται υπόψη το άθροισμα της αξίας των αξιογράφων των παρ. 2 και 4 του παρόντος. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών μετά από εισήγηση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) καθορίζονται η διαδικασία προσδιορισμού των δικαιούχων του ευεργετήματος από την ΑΑΔΕ και κάθε άλλο ειδικότερο θέμα διαδικαστικού και τεχνικού χαρακτήρα.»

Άρθρο 48 **Φορολογικά κίνητρα για την εφαρμογή** **της ηλεκτρονικής τιμολόγησης**

Στον ν. 4172/2013 (Α' 167) προστίθεται νέο άρθρο 71ΣΤ, ως εξής:

«Άρθρο 71ΣΤ **Κίνητρα για την εφαρμογή** **της ηλεκτρονικής τιμολόγησης**

1. Εφόσον επιλεγεί η χρήση των Υπηρεσιών Παρόχου Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων για την έκδοση, διαβίβαση και λήψη παραστατικών πώλησης των οντοτήτων σε διαρθρωμένη ηλεκτρονική μορφή (ηλεκτρονική τιμολόγηση μέσω Παρόχου), η επιλογή αυτή δηλώνεται ηλεκτρονικά στη Φορολογική Διοίκηση και αποτελεί τον μόνο τρόπο έκδοσης, διαβίβασης και αρχειοθέτησης των παραστατικών πώλησης της οντότητας για το σύνολο της ασκούμενης δραστηριότητάς της. Η επιλογή και η δήλωση της ηλεκτρονικής τιμολόγησης μέσω Παρόχου μπορεί να ανακληθεί και αποκλείει την έκδοση τιμολογίων σε έντυπη μορφή για όσο χρονικό διάστημα ισχύει. Η επιλογή ηλεκτρονικής τιμολόγησης μέσω Παρόχου για την έκδοση παραστατικών πωλήσεων από μια οντότητα συνεπάγεται υποχρεωτικά τη χρήση της ηλεκτρονικής τιμολόγησης μέσω Παρόχου για τη λήψη των παραστατικών πώλησης στα οποία η οντότητα ορίζεται ως λήπτρια από εκδότη/προμηθευτή της, ο οποίος έχει επιλέξει επίσης την ηλεκτρονική τιμολόγηση μέσω Παρόχου.

2. Για τις οντότητες που επιλέγουν την ηλεκτρονική τιμολόγηση μέσω Παρόχου και υπό την προϋπόθεση ότι την εφαρμόζουν αποκλειστικά για την έκδοση των παραστατικών πωλήσεων κατά τη διάρκεια του φορολογικού έτους ή των φορολογικών ετών για τα οποία έχει γίνει η επιλογή αυτή, προβλέπονται κατά περίπτωση τα εξής:

α) Η προθεσμία εντός της οποίας η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να προβεί σε έκδοση πράξης διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. 4174/2013 (Α' 170), περιορίζεται κατά δύο (2) έτη και ακολούθως βάσει αυτής υπολογίζονται οι προθεσμίες των παρ. 2 και 3 του ίδιου ως άνω άρθρου.

β) Η δαπάνη για την αρχική προμήθεια τεχνικού εξοπλισμού και λογισμικού που απαιτείται για την εφαρμογή της ηλεκτρονικής τιμολόγησης, αποσβένεται για σκοπούς του παρόντος Κώδικα πλήρως στο έτος πραγματοποίησής της, προσαυξημένη κατά ποσοστό εκατό τοις εκατό (100%).

γ) Η δαπάνη για την παραγωγή, διαβίβαση και ηλεκτρονική αρχειοθέτηση ηλεκτρονικών τιμολογίων για το πρώτο έτος έκδοσης των παραστατικών πώλησης μέσω ηλεκτρονικής τιμολόγησης που αναγνωρίζεται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα, σύμφωνα με το άρθρο 22 του παρόντος Κώδικα, προσαυξάνεται κατά ποσοστό εκατό τοις εκατό (100%).

δ) Η προθεσμία του πρώτου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 42 του ν. 4174/2013 σχετικά με τα αιτήματα επιστροφής φόρου, τα οποία αφορούν το φορολογικό έτος ή τα φορολογικά έτη, για τα οποία οι εκδότες επιλέγουν και εφαρμόζουν αποκλειστικά την ηλεκτρονική τιμολόγηση, ορίζεται σε σαράντα πέντε (45) ημέρες. Η προθεσμία του προηγούμενου εδαφίου ισχύει και για τον υπολογισμό καταβολής τόκου στον φορολογούμενο, ο οποίος έχει αχρεωστήτως καταβάλλει φόρο, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 53 του ν. 4174/2013.

3. Οντότητες που επιλέγουν την ηλεκτρονική τιμολόγηση μέσω Παρόχου ως τρόπο έκδοσης, διαβίβασης και αρχειοθέτησης των παραστατικών πωλήσεών τους, δεν απαιτείται να προβούν σε ξεχωριστή δήλωση ως προς τη λήψη, καθώς θεωρείται ότι έχουν επιλέξει ταυτόχρονα τη χρήση της ηλεκτρονικής τιμολόγησης μέσω Παρόχου, ως αποδεκτό τρόπο λήψης των παραστατικών πωλήσεών τους.

Για τις οντότητες-λήπτριες των αγαθών ή των υπηρεσιών, οι οποίες επιλέγουν και δηλώνουν στη Φορολογική Διοίκηση τη χρήση ηλεκτρονικής τιμολόγησης μέσω οποιουδήποτε Παρόχου μόνο κατά το μέρος που αποδέχονται τα σχετικά παραστατικά, η προθεσμία εντός της οποίας η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να προβεί σε έκδοση πράξης διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου για το έτος ή τα έτη που επιλέγουν και εφαρμόζουν αποκλειστικά την ηλεκτρονική τιμολόγηση, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. 4174/2013 περιορίζεται κατά ένα (1) έτος και ακολούθως βάσει αυτής υπολογίζονται οι προθεσμίες των παρ. 2 και 3 του ίδιου ως άνω άρθρου.

4. Τα κίνητρα των παρ. 2 και 3 παρέχονται στις οντότητες που θα επιλέξουν την ηλεκτρονική τιμολόγηση μέσω Παρόχου για τα φορολογικά έτη που αρχίζουν από την 1η Ιανουαρίου 2020 και μετά και χορηγούνται από το πρώτο έτος, στο οποίο εφαρμόζεται η ηλεκτρονική τιμολόγηση, μέχρι και το φορολογικό έτος 2022.

5. Η επιλογή της αποκλειστικής χρήσης της ηλεκτρονικής τιμολόγησης μέσω Παρόχου από τους εκδότες

και της αποδοχής της τιμολόγησης ηλεκτρονικά μέσω οποιουδήποτε Παρόχου από τους λήπτες γίνεται με δήλωση της οντότητας με ηλεκτρονικό τρόπο στη Φορολογική Διοίκηση και ισχύει για τα παραστατικά πωλήσεων που εκδίδονται ή λαμβάνονται, κατά περίπτωση, εντός του φορολογικού έτους ή των φορολογικών ετών, που αφορά η δήλωση.

6. Τα κίνητρα των παρ. 2 και 3 παρέχονται για κάθε φορολογικό έτος, καθώς και, εξαιρουμένων των περ. β' και γ' της παρ. 2, για τα επόμενα φορολογικά έτη, εφόσον οι σχετικές επιλογές δηλωθούν μέχρι το τέλος του προηγούμενου φορολογικού έτους από αυτό ή αυτά τα φορολογικά έτη που περιλαμβάνονται στη δήλωση. Ειδικά για τις οντότητες που δηλώνουν για πρώτη φορά έναρξη εργασιών, εφόσον η δήλωση υποβληθεί κατά τον χρόνο υποβολής της δήλωσης έναρξης εργασιών, τα κίνητρα των παρ. 2 και 3 του παρόντος παρέχονται από το πρώτο φορολογικό έτος λειτουργίας τους, υπό την προϋπόθεση ότι η οντότητα δεν ανακαλεί τη δήλωση επιλογής τιμολόγησης εντός του επομένου φορολογικού έτους.

7. Κατ' εξαίρεση, τα κίνητρα των παρ. 2 και 3 του παρόντος παρέχονται στις οντότητες για το φορολογικό έτος 2020, εφόσον σωρευτικά:

α) η σχετική επιλογή δηλωθεί εντός δύο (2) μηνών από την έναρξη ισχύος της υποχρέωσης διαβίβασης των παραστατικών στην ψηφιακή πλατφόρμα myDATA της Φορολογικής Διοίκησης,

β) η ηλεκτρονική τιμολόγηση εφαρμόζεται ως αποκλειστικός τρόπος έκδοσης και λήψης των παραστατικών πωλήσεων ή ως αποδεκτός τρόπος λήψης, για ολόκληρο το διάστημα από την ημερομηνία υποβολής δήλωσης με βάση την περ. α' και έως τη συμπλήρωση του φορολογικού έτους για την οντότητα, η οποία προβαίνει στη σχετική δήλωση με βάση την περ. α',

γ) τα δεδομένα των παραστατικών που έχουν εκδοθεί ή ληφθεί με διαφορετικό τρόπο ως την ημερομηνία της περ. α' διαβιβάζονται στη Φορολογική Διοίκηση εντός των προθεσμιών που ορίζονται στην κείμενη νομοθεσία και σύμφωνα με τα οριζόμενα σε αυτή και

δ) η οντότητα δεν ανακαλέσει τη δήλωση επιλογής τιμολόγησης εντός του επομένου φορολογικού έτους.

8. Σε περίπτωση ανάκλησης της δήλωσης, τα ευεργετήματα των παρ. 2 και 3 αίρονται, αρχής γενομένης από το φορολογικό έτος υποβολής της δήλωσης ανάκλησης και εφεξής.

9. Τα ευεργετήματα της περ. α' της παρ. 2 δεν χορηγούνται ή αίρονται, εφόσον διαπιστώνεται, κατόπιν οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου, ότι η οντότητα κατά το έτος χορήγησης του ευεργετήματος ή οποτεδήποτε κατά τα προηγούμενα πέντε (5) έτη πριν από αυτό, έχει διαπράξει παράβαση της παρ. 1 του άρθρου 66 του ν. 4174/2013, η οποία υπερβαίνει τα όρια της παρ. 3 του ίδιου άρθρου, ή εφόσον η οντότητα έχει υποπέσει σε οποιαδήποτε παράβαση που περιγράφεται στην παρ. 5 του ίδιου άρθρου του ν. 4174/2013, εφόσον, στην περίπτωση αυτή, η αξία των στοιχείων που συνιστούν την παράβαση υπερβαίνει συνολικά το όριο των εβδομήντα πέντε χιλιάδων (75.000) ευρώ.

10. Για την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας, οι Πάροχοι τηρούν τα αναγκαία αρχεία για τα στοιχεία που εκδίδουν και διαβιβάζουν στη Φορολογική Διοίκηση κάθε αναγκαία πληροφορία για τον έλεγχο της πλήρωσης των προϋποθέσεων για τη χορήγηση των κινήτρων της παρούσης, κατά περίπτωση, τόσο από τους εκδότες των ηλεκτρονικών παραστατικών πωλήσεων όσο και από τους λήπτες αυτών.

11. Με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων καθορίζονται η διαδικασία και ο τρόπος υποβολής των δηλώσεων της αποκλειστικής χρήσης της ηλεκτρονικής τιμολόγησης μέσω Παρόχου και της αποδοχής της ηλεκτρονικής τιμολόγησης μέσω Παρόχου, καθώς και κάθε άλλο ειδικότερο θέμα συμπεριλαμβανομένης της παρακολούθησης εφαρμογής των εν λόγω υποχρεώσεων για την εφαρμογή του παρόντος. Με όμοια απόφαση μπορεί να τροποποιείται το χρονικό διάστημα της περ. α' της παρ. 7.»

Άρθρο 49

Τροποποίηση του άρθρου 6 του Κώδικα Φ.Π.Α. Παράταση προθεσμίας υποβολής της αίτησης του κατασκευαστή οικοδομών για την υπαγωγή στο καθεστώς αναστολής του φόρου

1. Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 4α του άρθρου 6 του ν. 2859/2000 (Α' 248) αντικαθίσταται ως εξής:

«Η αίτηση υποβάλλεται μέχρι τις 31.12.2020 για τις άδειες με χρόνο έκδοσης έως και τις 30.6.2020, ενώ για άδειες που εκδίδονται από 1.7.2020 και εφεξής τίθεται εξαμήνη προθεσμία από την έκδοση της άδειας.»

2. Η διάταξη της παρ. 1 ισχύει από τις 12 Ιουνίου 2020.

Άρθρο 50

Μεταφορά εκκρεμών υποθέσεων των ειδικών συνεργείων ελέγχου σε Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π. ή του Κ.Ε.ΜΕ.ΕΠ.

1. Οι διατάξεις των παρ. 1 έως 5 του άρθρου 39 του ν. 1914/1990 (Α' 178) δεν εφαρμόζονται για φορολογικούς ελέγχους ή επανελέγχους που διενεργούνται από τη Φορολογική Διοίκηση.

2. Οι έλεγχοι ή επανελέγχοι των υποθέσεων των ειδικών συνεργείων που έχουν συγκροτηθεί δυνάμει του άρθρου 39 του ν. 1914/1990 και είναι εκκρεμείς ενώπιον της Φορολογικής Διοίκησης κατά τη δημοσίευση του παρόντος, συνεχίζονται και ολοκληρώνονται, ανεξάρτητα από το άρθρο 26 του ν. 4174/2013 (Α' 170), από το Κέντρο Ελέγχου Φορολογουμένων Μεγάλου Πλούτου (Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π.), ή το Κέντρο Ελέγχου Μεγάλων Επιχειρήσεων (Κ.Ε.ΜΕ.ΕΠ.), κατά περίπτωση, από τους ίδιους υπαλλήλους στους οποίους είχε ανατεθεί ο έλεγχος ή ο επανελέγχος. Έως την ολοκλήρωση των εν λόγω ελέγχων ή επανελέγχων και αποκλειστικά για τις ως άνω εκκρεμείς υποθέσεις, οι υπάλληλοι στους οποίους έχει ανατεθεί ο έλεγχος ή ο επανελέγχος θεωρούνται ότι υπηρετούν παράλληλα και στο Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π. ή Κ.Ε.ΜΕ.ΕΠ., κατά περίπτωση. Ο ως άνω έλεγχος ή επανελέγχος δύναται να ανατίθεται και σε άλλους υπαλλήλους του Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π. ή του Κ.Ε.ΜΕ.ΕΠ., κατά περίπτωση, πλέον των ανωτέρω.

3. Με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων μπορεί να καθορίζονται η διαδικασία

και ο τρόπος μεταφοράς και κατανομής των εκκρεμών υποθέσεων στο Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π. ή στο Κ.Ε.ΜΕ.ΕΠ., κατά περίπτωση, με κριτήρια την νομική μορφή του ελεγχόμενου κάθε ελεγκτικού κέντρου, τα ειδικότερα αντικείμενα ελέγχου, το φόρτο εργασίας, καθώς και κάθε άλλο ειδικότερο θέμα για την εφαρμογή του παρόντος.

4. Οι διατάξεις των παρ. 2 και 3 τίθενται σε ισχύ ένα (1) μήνα από τη δημοσίευση του παρόντος.

Άρθρο 51

Τροποποίηση άρθρου 77 του ν. 4583/2018-Νομοπαρασκευαστική επιτροπή για τα δεσμευμένα και δημευμένα περιουσιακά στοιχεία

Το άρθρο 77 του ν. 4583/2018 (Α' 212) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 77

Σύσταση νομοπαρασκευαστικής επιτροπής στη Γενική Διεύθυνση του Σ.Δ.Ο.Ε.

1. Στη Γενική Διεύθυνση του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος της Γενικής Γραμματείας Φορολογικής Πολιτικής και Δημόσιας Περιούσιας του Υπουργείου Οικονομικών συστήνεται νομοπαρασκευαστική επιτροπή με δεκαεπτά (17) μέλη, έργο της οποίας είναι ο καθορισμός του θεσμικού πλαισίου που διέπει τη διαχείριση των δεσμευμένων και δημευμένων περιουσιακών στοιχείων σύμφωνα με την παρ. 2 του πρώτου άρθρου της κοινής υπουργικής απόφασης υπ' αρ. 24296 οικ./29.3.2018 (Β' 1302), η οποία εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση των άρθρων 5 και 32 του ν. 4478/2017 (Α' 91). Το έργο της επιτροπής συνίσταται ειδικότερα στην υποβολή προσχεδίου νόμου και προκαταρκτικής ανάλυσης συνεπειών ρύθμισης στον Υπουργό Οικονομικών.

2. Η νομοπαρασκευαστική επιτροπή συγκροτείται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης και αποτελείται από έναν (1) δικαστικό λειτουργό των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και έναν (1) δικαστικό λειτουργό των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων, που υποδεικνύονται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 41 του ν. 1756/1988 (Α' 35), έναν (1) Νομικό Σύμβουλο ή Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ένα (1) μέλος ΔΕΠ Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (εν ενεργεία ή ομότιμο), έναν (1) εκπρόσωπο του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, έναν (1) εκπρόσωπο της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας, έναν (1) εκπρόσωπο της Διεύθυνσης Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού (Δι.Δ.Δ.Υ.) της Φορολογικής Διοίκησης, έναν (1) εκπρόσωπο μόνιμο υπάλληλο του κλάδου ΠΕ Εφοριακών της Φορολογικής Διοίκησης, δύο (2) εκπροσώπους του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, δύο (2) εκπροσώπους του Υπουργείου Δικαιοσύνης και πέντε (5) εκπροσώπους του Υπουργείου Οικονομικών, που υποδεικνύονται αρμοδίως, με τους αναπληρωτές τους. Χρέη Προέδρου εκτελεί ο αρχαιότερος των δικαστικών λειτουργών. Καθήκοντα γραμματέα της Επιτροπής και του αναπληρωτή του, ανατίθενται σε υπαλλήλους των Υπουργείων Οικονομικών και Δικαιοσύνης.

Άρθρο 52

Τροποποίηση του άρθρου 29 του ν.2960/2001 - Προϋποθέσεις για την υπαγωγή στο καθεστώς αναστολής καταβολής του ΦΠΑ κατά την εισαγωγή αγαθών

Η περ. β' της παρ. 4α του άρθρου 29 του ν. 2960/2001 (Α' 265), αντικαθίσταται ως εξής:

«β. Η πραγματοποιούμενη στατιστική αξία των εισαγωγών ανέρχεται σε ετήσια βάση σε τουλάχιστον 40.000.000 ευρώ.»

Άρθρο 53

Εξουσιοδοτική διάταξη για την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών για Οχήματα και Άδειες Οδήγησης (EUCARIS) για σκοπούς ΦΠΑ

Στο άρθρο 130 του ν. 2960/2001 (Α' 265) προστίθεται νέα παράγραφος 10, ως εξής:

«10. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών καθορίζονται εθνικές αρχές, ως εθνικά σημεία επαφής, αρμόδια για την επεξεργασία εισερχόμενων και εξερχόμενων αιτημάτων για δεδομένα ταξινόμησης οχημάτων, καθώς και λοιπά θέματα που αφορούν στους όρους λειτουργίας της αυτοματοποιημένης διαδικασίας ανταλλαγής πληροφοριών ταξινόμησης οχημάτων με χρήση της εφαρμογής λογισμικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών για Οχήματα και Άδειες Οδήγησης (EUCARIS), για τους σκοπούς του ΦΠΑ, όπως προβλέπεται στο άρθρο 21α του Κανονισμού Ε.Ε. υπ' αρ. 904/2010.»

Άρθρο 54

Τροποποίηση του ν. 4002/2011 - Καταβολή σε δόσεις του αντιτίμου για τις άδειες διεξαγωγής τυχερών παιγνίων μέσω διαδικτύου

Η παρ. 6 του άρθρου 46 του ν. 4002/2011 (Α' 180) αντικαθίσταται ως εξής:

«6. Για τη χορήγηση της άδειας διεξαγωγής τυχερών παιγνίων μέσω διαδικτύου, η Ε.Ε.Ε.Π. διαπιστώνει ότι ο υποψήφιος κάτοχος πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 45 και του παρόντος και εκδίδει την απόφαση χορήγησής της. Το αντίτιμο κάθε τύπου άδειας καταβάλλεται εφάπαξ ή τμηματικά σε τέσσερις (4) ετήσιες ισόποσες καταβολές. Για την έκδοση κάθε τύπου άδειας απαιτείται η προηγούμενη καταβολή είτε εφάπαξ του συνολικού, αντίστοιχου για κάθε τύπο άδειας, αντιτίμου είτε της πρώτης τμηματικής καταβολής αυτού υπό τον όρο της ολοσχερούς καταβολής του συνολικού αντιτίμου. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών μπορεί να ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα και λεπτομέρειες εφαρμογής της παρούσας.»

Άρθρο 55

Παράταση προθεσμίας έκδοσης του προεδρικού διατάγματος για τις δαπάνες μετακίνησης των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας

Η προθεσμία που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 15 της υποπαρ. Δ9 της παρ. Δ' του άρθρου 2 του ν. 4336/2015 (Α' 94), παρατείνεται μέχρι τις 31.12.2020. Η παρούσα διάταξη ισχύει από 1.7.2019.

Άρθρο 56

Παράταση προθεσμίας για τη γνωμοδότηση σχετικά με το επίδομα επικίνδυνης και ανθυγιεινής εργασίας

1. Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 9 του άρθρου 18 του ν. 4354/2015 (Α' 176), αντικαθίσταται από τότε που ισχύει, ως εξής:

«Επί τη βάσει των ανωτέρω οδηγιών, η Επιτροπή οφείλει να ολοκληρώσει το έργο που περιγράφεται στην περ. γ' της παρ. 2 και να υποβάλει τελική γνωμοδότηση στους συναρμόδιους Υπουργούς έως τις 31.10.2020. Η διάρκεια λειτουργίας της συσταθείσας, με την υπ' αρ. 2/14511/0004/12.3.2018 ΚΥΑ (ΑΔΑ: 728ΖΗ-Μ3Ξ), Επιτροπής, όπως έχει τροποποιηθεί με τις υπ' αρ. 2/56353/0004/22.11.2018 (ΑΔΑ: 63ΓΑΗ-ΑΞ0) και 35114 ΕΞ 2020/1.4.2020 (ΥΟΔΔ 323) αποφάσεις παρατείνεται ως την ως άνω ημερομηνία.»

2. Στο τέλος της παρ. 15 του άρθρου 18 του ν. 4354/2015, προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Η απόφαση αυτή ισχύει έως 31.10.2020.»

Άρθρο 57

Τροποποίηση του άρθρου 125 του ν. 4446/2016 - Παράταση αποδεικτικών φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας και Πιστοποιητικών Φόρου Ακίνητης Περιουσίας και Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.) της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΜΥΝΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ Α.Β.Ε.Ε.»

1. Στο άρθρο 125 του ν. 4446/2016 (Α' 240) επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις:

α) Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1, η φράση «για χρονικό διάστημα σαράντα δύο (42) μηνών» αντικαθίσταται με τη φράση «για χρονικό διάστημα πενήντα τεσσάρων (54) μηνών».

β) Στο πρώτο και στο τρίτο εδάφιο της παρ. 2, η φράση «για χρονικό διάστημα σαράντα δύο (42) μηνών» αντικαθίσταται με τη φράση «για χρονικό διάστημα πενήντα τεσσάρων (54) μηνών».

γ) Στην παρ. 3 του άρθρου 125 του ν. 4446/2016 η φράση «Για χρονικό διάστημα σαράντα δύο (42) μηνών» αντικαθίσταται με τη φράση «Για χρονικό διάστημα πενήντα τεσσάρων (54) μηνών».

2. Το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 126 του ν. 4446/2016 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Για χρονικό διάστημα πενήντα τεσσάρων (54) μηνών από την 22η Δεκεμβρίου του έτους 2016, αναστέλλονται:».

Άρθρο 58

Μεταβατικές διατάξεις

1. Εταιρείες με έδρα την Ελλάδα, που κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος διαθέτουν πιστοποίηση από τη Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όσον αφορά στη συμμόρφωσή τους με τον Κώδικα, επιτρέπεται να χορηγούν μικροχρηματοδοτήσεις

χωρίς άδεια για διάστημα εικοσιτεσσάρων (24) μηνών, γνωστοποιώντας την άσκηση της δραστηριότητας στην Τράπεζα της Ελλάδος και στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, υπό τον όρο της προηγούμενης καταβολής και διατήρησης του αρχικού κεφαλαίου, σύμφωνα με το άρθρο 7. Με τη γνωστοποίηση καταχωρούνται στο Μητρώο Ιδρυμάτων Μικροχρηματοδοτήσεων του άρθρου 10 και στο μητρώο ΓΕΜΗ του δευτέρου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 5.

2. Εντός της προθεσμίας της παρ. 1 και προκειμένου να συνεχίσουν τη λειτουργία τους, οι εταιρείες του παρόντος, οφείλουν να υποβάλλουν αίτηση για χορήγηση άδειας λειτουργίας, σύμφωνα με τα άρθρα 5 έως και 8.

3. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με την παρ. 2 και μετά το πέρας της προθεσμίας της παρ. 1, απαγορεύεται η συνέχιση της παροχής μικροχρηματοδοτήσεων στις εταιρείες του παρόντος, οι οποίες διαγράφονται από το Μητρώο Ιδρυμάτων Μικροχρηματοδοτήσεων του άρθρου 10 και από το μητρώο ΓΕΜΗ.

Άρθρο 59

Τροποποιούμενες διατάξεις

1. Ο ν. 4557/2018 (Α' 139) τροποποιείται ως εξής:

α. η περ. ιθ' της παρ. 3 του άρθρου 3 αναριθμείται σε περ. κ' και προστίθεται νέα περ. ιθ' ως εξής:

«ιθ) τα ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων».

β. στην παρ. 1 του άρθρου 6 προστίθεται νέα περ. ιβιβ) ως εξής:

«ιβιβ) τα ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων».

2. Στην περ. α' του άρθρου 23 του ν. 4172/2013 (Α' 167), μετά από τη φράση «τραπεζικά δάνεια» προστίθεται η φράση «μικροχρηματοδοτήσεις που λαμβάνουν οι δικαιούχοι της παρ. 1 του άρθρου 15 για τη χορήγηση μικροχρηματοδοτήσεων».

Άρθρο 60

Καταργούμενες διατάξεις

Η παρ. 10 και η περ. γ' της παρ. 13 του άρθρου 1 του ν. 4354/2015 (Α' 176) καταργούνται.

Άρθρο 61

Μέτρα ενίσχυσης κατοίκων ορεινών και μειονεκτικών περιοχών

Τροποποιούνται οι παρ. 2, 3 και 4 του άρθρου 27 του ν. 3016/2002 (Α' 30), προστίθενται παρ. 5 και 6 και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 27

Μέτρα κοινωνικής πολιτικής

1. Στο άρθρο 1 του π.δ. 179/1986 (Α' 69) προστίθεται εδάφιο ιστ' ως εξής: «ιστ') Τα επιδόματα μακροχρονίως ανέργων».

2. Σε οικογένειες Ελλήνων πολιτών, καθώς και πολιτών κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, συμπεριλαμβανομένων και των μονογονεϊκών, τα μέλη των οποίων κατοικούν μόνιμα σε ορεινές και μειονεκτικές περιοχές, χορηγείται ετήσια εισοδηματική ενίσχυση ως εξής:

α) Εξακόσια (600) ευρώ, εφόσον το ετήσιο οικογενειακό εισόδημά τους δεν υπερβαίνει το ποσό των τριών χιλιάδων (3.000,00) ευρώ.

β) Τριακόσια (300) ευρώ, εφόσον το ετήσιο οικογενειακό εισόδημά τους κυμαίνεται μεταξύ του ποσού των τριών χιλιάδων ευρώ και ενός λεπτού (3.000,01) και του ποσού των τεσσάρων χιλιάδων επτακοσίων (4.700,00) ευρώ.

Ως ορεινές περιοχές για την εφαρμογή του παρόντος, νοούνται οι ορεινές περιοχές που περιλαμβάνονται στον «ΠΙΝΑΚΑ ΟΡΕΙΝΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (ΑΡΘΡΟ 3 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 3)» της οδηγίας 81/645/ΕΟΚ, όπως αυτή ισχύει μετά την τροποποίησή της δυνάμει της απόφασης 83/339/ΕΟΚ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της οδηγίας 85/148/ΕΟΚ, της οδηγίας 89/588/ΕΟΚ, της οδηγίας 93/66/ΕΟΚ και της απόφασης 94/516/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Ως μειονεκτικές περιοχές για τη χορήγηση της εισοδηματικής ενίσχυσης από το έτος 2020 και εντεύθεν νοούνται οι περιοχές με σημαντικά φυσικά μειονεκτήματα και οι περιοχές με ειδικά μειονεκτήματα, κατά την έννοια των παρ. 3 και 4, αντίστοιχα, του άρθρου 32 του Κανονισμού (ΕΕ) 1305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013, όπως αυτές καθορίζονται στα σχετικά Παραρτήματα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας, το οποίο εγκρίθηκε με την από 28.2.2019 Εκτελεστική Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί έγκρισης της τροποποίησης του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης της Ελλάδας για στήριξη από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και τροποποίησης της εκτελεστικής απόφασης C(2015) 9170.

Ειδικά για το έτος ενίσχυσης 2019, ως μειονεκτικές περιοχές νοούνται οι περιοχές που περιλαμβάνονται στον «ΠΙΝΑΚΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΑΡΘΡΟ 3 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 4) και στον «ΠΙΝΑΚΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΑΡΘΡΟ 3 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 5) της οδηγίας 81/645/ΕΟΚ, όπως αυτή ισχύει μετά από την τροποποίησή της δυνάμει της απόφασης 83/339/ΕΟΚ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της οδηγίας 85/148/ΕΟΚ, της οδηγίας 89/588/ΕΟΚ, της οδηγίας 93/66/ΕΟΚ και της απόφασης 94/516/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Ως μόνιμη κύρια κατοικία για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου νοείται η συνεχής διαμονή στις ανωτέρω περιοχές για χρονικό διάστημα τουλάχιστον δύο (2) ετών, όπως τούτο προκύπτει από τις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος των δικαιούχων για τα δύο (2) τελευταία πριν από την υποβολή της αίτησής τους φορολογικά έτη σε συνδυασμό με τα στοιχεία του Φορολογικού τους Μητρώου. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζεται στις αιτήσεις που αφορούν στην καταβολή της ενίσχυσης για το έτος 2019 και εντεύθεν. Για τις αιτήσεις που υποβάλλονται κατά το έτος 2020 και αφορούν στο έτος ενίσχυσης 2019, ως έτος υποβολής της αίτησης θεωρείται το έτος 2019 για τον έλεγχο της μόνιμης κατοικίας και της πλήρωσης του εισοδηματικού κριτηρίου.

3. Η εισοδηματική ενίσχυση της παρ. 2 δεν υπόκειται σε οποιονδήποτε φόρο, τέλος, εισφορά ή άλλη κράτηση υπέρ του Δημοσίου συμπεριλαμβανομένης και της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης του άρθρου 43Α του ν. 4172/2013, δεν κατάσχεται στα χέρια του Δημοσίου ή τρίτων, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης αντίθετης γενικής ή ειδικής διάταξης, ούτε συμψηφίζεται με βεβαιωμένα χρέη προς το Δημόσιο, τους Δήμους, τις Περιφέρειες, τα νομικά πρόσωπα των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, τα ασφαλιστικά ταμεία ή πιστωτικά ιδρύματα και δεν υπολογίζεται στα εισοδηματικά όρια για την καταβολή οποιασδήποτε άλλης παροχής κοινωνικού ή προνοιακού χαρακτήρα ή στα εισοδηματικά όρια για τη χορήγησή της. Η ισχύς του προηγούμενου εδαφίου ως προς το αφορολόγητο της ενίσχυσης της παρ. 2 άρχεται από την 1η Ιανουαρίου 2018, καταλαμβάνοντας τις ενισχύσεις που καταβάλλονται μετά τη λήξη του φορολογικού έτους 2018, αλλά αφορούν σε ενισχύσεις οφειλόμενες για το έτος αυτό, οι οποίες δηλώνονται στη φορολογική διοίκηση με βάση το έτος καταβολής τους. Κατά τις λοιπές προβλέψεις της, η ισχύς του πρώτου εδαφίου της παρούσας άρχεται από τη δημοσίευση του παρόντος.

4. Ως ετήσιο οικογενειακό εισόδημα για την εφαρμογή της παρ. 2 νοείται το ετήσιο φορολογητέο πραγματικό ή τεκμαρτό, καθώς και το απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο, εισόδημα όλων των μελών της οικογένειας του αιτούντος τη χορήγηση της εισοδηματικής ενίσχυσης. Στο ετήσιο οικογενειακό εισόδημα δεν προσμετράται το χορηγούμενο σύμφωνα με το άρθρο 235 του ν. 4389/2016 (Α' 94), όπως ισχύει, Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, το χορηγούμενο κατ' άρθρο 214 του ν. 4512/2018 (Α' 5) επίδομα παιδιού, το επίδομα εκπαίδευσης ή επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων του άρθρου 30 του ν. 4144/2013 (Α' 88), όπως ισχύει, καθώς και τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται ως προνοιακές παροχές σε άτομα με αναπηρία.

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Εσωτερικών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης καθορίζονται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία χορήγησης της εισοδηματικής ενίσχυσης της παρ. 2, ο χρόνος και ο τρόπος καταβολής της, καθώς και κάθε ειδικότερο και λεπτομερειακό θέμα για την εφαρμογή του παρόντος.

6. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων δύνανται να αναπροσαρμόζονται το ύψος της εισοδηματικής ενίσχυσης της παρ. 2, καθώς και τα εισοδηματικά όρια, η μη υπέρβαση των οποίων τίθεται ως προϋπόθεση για τη χορήγησή της.»

Άρθρο 62

Απασχόληση έκτακτου προσωπικού στους φορείς του άρθρου 34 του ν. 4578/2018

Στην παρ. 2 του άρθρου 35 του ν. 4578/2018 (Α' 200), όπως ισχύει μετά την τροποποίησή της με το άρθρο 35 του ν. 4647/2019 (Α' 204), οι λέξεις «όχι πέραν της 30.06.2020» αντικαθίστανται, από τις λέξεις «όχι πέραν της 31ης.12.2020» και το άρθρο 35 του ν. 4578/2018 διαμορφώνεται ως εξής:

Άρθρο 35

Κάλυψη θέσεων εποπτευόμενων φορέων

1. Η κάλυψη των θέσεων του άρθρου 34 διενεργείται με πρόσληψη τακτικού προσωπικού, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2190/1994 (Α' 28). Προκηρύξεις για την πρόσληψη του προσωπικού αυτού εκδίδονται το αργότερο μέχρι τις 31.12.2019. Στις προκηρύξεις του προηγούμενου εδαφίου, η εμπειρία που προβλέπεται στην περ. β' της παρ. 2 του άρθρου 18 του ν. 2190/1994, εφόσον έχει αποκτηθεί από το προσωπικό που υπηρετήσε στα Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας του άρθρου 9 του ν. 4109/2013 (Α' 16), στο Θεραπευτήριο Χρόνιων Παθήσεων Ευρυτανίας, στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), στο Κέντρο Εκπαίδευσης και Αποκατάστασης Τυφλών (ΚΕΑΤ), στο Εθνικό Ίδρυμα Κωφών (ΕΙΚ), καθώς και στα παραρτήματά τους, με συμβάσεις ορισμένου χρόνου και σε αντίστοιχες θέσεις σε οποιονδήποτε από τους ανωτέρω φορείς, μοριοδοτείται με είκοσι (20) μονάδες ανά μήνα για τους πρώτους σαράντα οκτώ (48) μήνες και με επτά (7) μονάδες ανά μήνα για κάθε επόμενο πλέον των σαράντα οκτώ (48) μηνών και μέχρι τους ογδόντα τέσσερις (84) μήνες, για το σύνολο των θέσεων που προκηρύσσονται.

Για τις προσλήψεις που διενεργούνται σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο, δεν εφαρμόζονται οι περιορισμοί του άρθρου 28 του ν. 2190/1994.

2. Μέχρι την κατάρτιση των οικείων προσωρινών πινάκων διοριστέων για τις προσλήψεις της παρ. 1 και σε κάθε περίπτωση όχι πέραν της 31.12.2020, επιτρέπεται, κατόπιν αιτιολογημένης απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου των φορέων του άρθρου 34, η απασχόληση του έκτακτου προσωπικού που, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, παρέχει τις υπηρεσίες του σε αυτούς, εφόσον συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος που συνίστανται στην ανάγκη αδιάλειπτης παροχής υπηρεσιών φροντίδας και πρόνοιας σε ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες.

3. Η παροχή των υπηρεσιών από το προσωπικό της παρ. 2, σύμφωνα με τις ανωτέρω εξαιρετικές προϋποθέσεις, δεν εμπίπτει στους περιορισμούς των άρθρων 5 και 6 του π.δ. 164/2004 (Α' 134) και δεν μεταβάλλει το χαρακτήρα της σχέσης εργασίας, βάσει της οποίας προσλήφθηκαν οι απασχολούμενοι στις θέσεις αυτές, ενώ δεν προσμετράται στην ειδική μοριοδότηση της εμπειρίας της παρ. 1.»

Άρθρο 63

Έναρξη ισχύος

1. Ο παρών νόμος ισχύει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Τα άρθρα 27 και 28 ισχύουν από την 1η Ιανουαρίου 2020.

3. Η παρ. 1 του άρθρου 29 ισχύει από την 1η Ιουλίου 2020.

4. Οι παρ. 2 έως και 6 του άρθρου 29 ισχύουν από την 30ή Ιουνίου 2021.

5. Η ισχύς του άρθρου 26 αρχίζει την πρώτη ημέρα του μήνα που έπεται της δημοσίευσης του παρόντος νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

6. Το άρθρο 44 ισχύει από την 11η Μαρτίου 2020.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 30 Ιουνίου 2020

Η Πρόεδρος της Δημοκρατίας

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Οι Υπουργοί

Οικονομικών

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ

Εθνικής Άμυνας

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Εσωτερικών

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΙΚΑΚΟΣ

Αγροτικής Ανάπτυξης
και Τροφίμων

ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΒΟΡΙΔΗΣ

Ανάπτυξης και Επενδύσεων

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΡΟΥΤΣΗΣ

Υποδομών και Μεταφορών

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

Επικρατείας

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΙΕΡΡΑΚΑΚΗΣ

Προστασίας του Πολίτη

ΜΙΧΑΗΛ ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ

Δικαιοσύνης

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ

Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΛΑΚΙΩΤΑΚΗΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.

Αθήνα, 30 Ιουνίου 2020

Ο επί της Δικαιοσύνης Υπουργός

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ

www.sale.gr

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στην Προεδρία της Κυβέρνησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α' 131 και π.δ. 29/2018/Α' 58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

- Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο **www.et.gr**, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αίτησης, για την οποία αρκεί η συμπλήρωση των αναγκαίων στοιχείων σε ειδική φόρμα στον ιστότοπο **www.et.gr**.
- Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας μέσω των ΚΕΠ, είτε με ετήσια συνδρομή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών. Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,30 €. Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.

• Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:

- A. Τα κείμενα προς δημοσίευση στο ΦΕΚ, από τις υπηρεσίες και τους φορείς του δημοσίου, αποστέλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση **webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.
- B. Κατ' εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

- Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (**www.et.gr**). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα

Ιστότοπος: **www.et.gr**

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054

Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: **helpdesk.et@et.gr**

ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ

Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)

Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)

Παραλαβή Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)

Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: **webmaster.et@et.gr**

Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30

Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: **grammateia@et.gr**

Πείτε μας τη γνώμη σας,

για να βελτιώσουμε τις υπηρεσίες μας, συμπληρώνοντας την ειδική φόρμα στον ιστότοπό μας.

